

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy
28/2022

Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch (platné od mája 2022)

Vypracovala: Ing. Martina Hogenová,, Odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.,
riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút

Bratislava
október 2022

Anotácia:

Predložená analýza sa venuje opatreniam vybraných štátoch, ktoré majú cieľ zmierniť dopady rastúcich cien energií na konečného spotrebiteľa.

Kľúčové slová:

energetika, elektrina, zemný plyn, pohonné hmoty, regulácia cien

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti.

Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na: <https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>

Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch (platné od mája 2022)

Anotácia

Predložená analýza sa venuje opatreniam vybraných štátov, ktoré majú cieľ zmierniť dopady rastúcich cien energií na konečného spotrebiteľa. Ceny energií začali rásť v druhej polovici roku 2021. Každá vláda sa s rastom cien vysporiadala inak.

Kľúčové slová

energetika, elektrina, zemný plyn, pohonné hmoty, regulácia cien

Measures taken by selected states to mitigate the effects of rising energy prices

Annotation

Submitted analysis is focused on comparison of the measures taken by selected states to mitigate the effects of rising energy prices on final consumers. Energy prices began to rise in the second half of 2021. Each government has dealt with rising prices differently.

Keywords

energy industry, electricity, natural gas, fuels, price regulation

Obsah

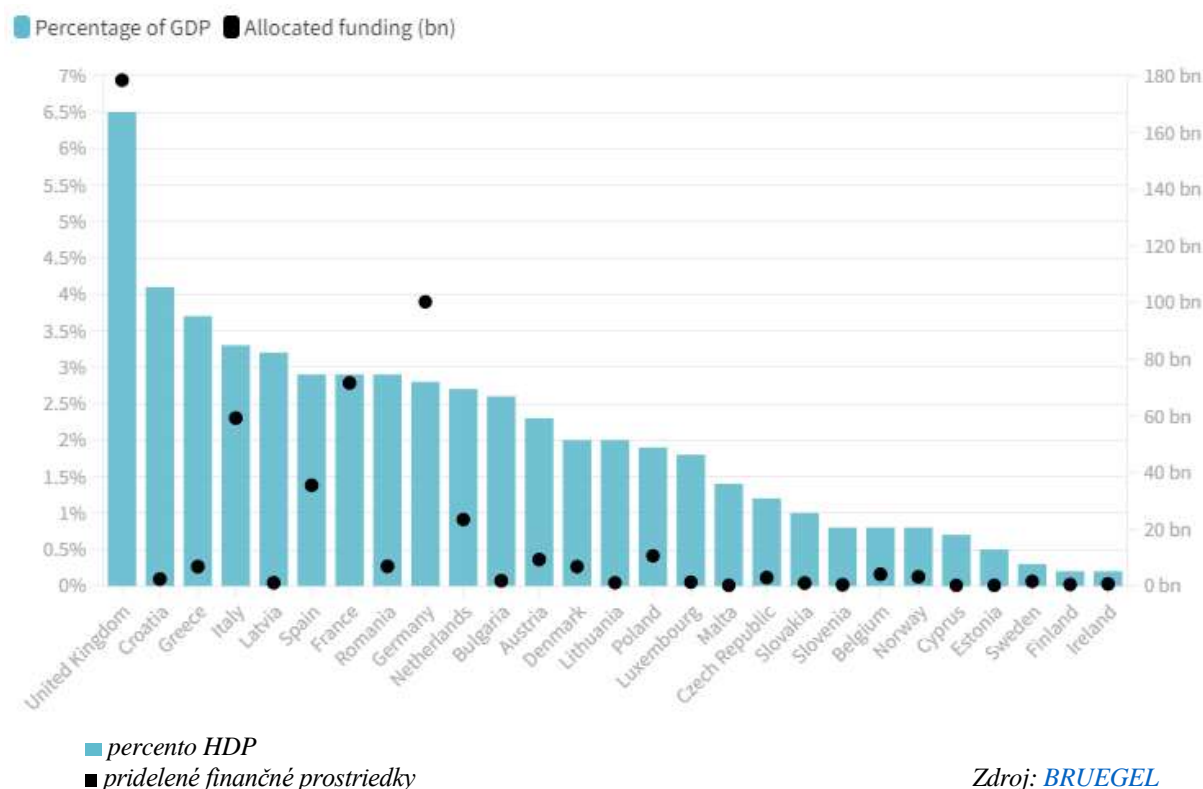
1	Úvod	5
2	Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií.....	7
2.1	Opatrenia Európskej komisie	7
2.2	Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií v Slovenskej republike platné od júla 2022	7
3	Opatrenia, ktoré skúmané štáty zaviedli do svojich politík do októbra 2022	9
3.1	Belgicko	9
3.2	Bulharsko	11
3.3	Cyprus	11
3.4	Česká republika	12
3.5	Chorvátsko	13
3.6	Dánsko	14
3.7	Estónsko	15
3.8	Fínsko	15
3.9	Francúzsko.....	16
3.10	Grécko	17
3.11	Holandsko	19
3.12	Írsko	19
3.13	Luxembursko	21
3.14	Lotyšsko	22
3.15	Maďarsko.....	23
3.16	Nemecko	24
3.17	Nórsko.....	27
3.18	Poľsko	27
3.19	Portugalsko.....	29
3.20	Rakúsko.....	30
3.21	Rumunsko.....	31
3.22	Slovinsko.....	33
3.23	Španielsko.....	33
3.24	Švédsko	35
3.25	Taliansko.....	37
4	Zhrnutie jednotlivých opatrení.....	40
5	Použité zdroje	48

1 Úvod

Porovnávací analýza sa týka tých opatrení štátov, ktoré zaviedli alebo obnovili v druhej polovici roka 2022, prípadne ich zmenili oproti stavu v prvej polovici roka 2022. Analýza nadväzuje na materiál – [Opatrenia zamerané na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií vo vybraných štátoch](#) (Parlamentný inštitút, jún 2022). Prvá časť analýzy poskytuje prehľad opatrení, ktoré zaviedla Európska komisia, ako aj Slovenská republika. Ďalšia časť približuje opatrenia na zvládnutie rastúcich cien energií, ktoré zaviedli vybrané európske štáty. V záverečnej časti materiálu porovnávame opatrenia, ktoré boli zavedené pre domácnosti, na podporu firiem a opatrenia vo verejných budovách. V zhrnutí sumarizujeme niektoré sledované spoločné alebo rozdielne prvky, a to na základe jednotlivých zistených informácií.

Od invázie Ruska na Ukrajinu vzrástli veľkoobchodné ceny elektriny a plynu v Európskej únii päť až pätnásťnásobne. Európske ceny plynu sa pre nižšie dodávky z Ruska zvýšili za posledný rok o takmer 400 %. V reakcii na energetickú krízu európske vlády prijali viacero opatrení. Niektoré zaviedli opatrenia na maloobchodnej úrovni, zatiaľ čo iné zaviedli dane z neočakávaného zisku pre energetické spoločnosti. Niektoré krajiny poskytli núdzovú likviditu energetickým spoločnostiam, ktoré čelia prudko rastúcim nákladom. Niektoré energetické spoločnosti boli dokonca znárodnené.

Graf č. 1: Finančné prostriedky pridelené v období od septembra 2021 do 21. septembra 2022 vybranými štátmi na ochranu domácností a firiem pred rastúcimi cenami energie

Vlády po celej Európe sa usilujú ochrániť občanov pred prudkým nárastom cien za energie. Stupňuje sa tlak na spoločnú reakciu štátov nad rámec prijatej zásady dobrovoľného zníženia spotreby o 15 %, schválenej v júli 2022.

Návrhy núdzových zásahov by sa mali hodnotiť na základe troch princípov:

- ✓ dodávky energie musia uspokojiť dopyt za také ceny, ktoré európskemu hospodárstvu nespôsobia veľké škody,
- ✓ najzraniteľnejší spotrebitelia musia byť chránení,
- ✓ opatrenia by mali byť v súlade s prípadmi investícií do udržateľného energetického systému s cieľom zabezpečiť schopnosť Európy štrukturálne sa oddeliť od dovozu fosílnych palív.

Návrh Európskej komisie zo septembra 2022 zdôrazňuje zníženie dopytu a zahŕňa strop príjmov z výroby energie, solidárne platby od spoločností vyrábajúcich fosílna palivá a opatrenia na podporu spotrebiteľov, a tiež zníženie dopytu po elektrickej energii.

Komplexnejší plán musí zabezpečiť, aby všetky krajiny priniesli dostupnú flexibilitu na strane ponuky, vyvinuli úsilie na zníženie dopytu po plyne a elektrickej energii, udržali svoje trhy s energiou otvorené a združili dopyt s cieľom získať lepšie podmienky od externých dodávateľov plynu. Z dlhodobého hľadiska by sa mali preskúmať opatrenia na rozdelenie trhov s energiou vyrobenou z obnoviteľných zdrojov energie a fosílnymi palivami.

Jednou z možností, ako zvládnuť energetickú krízu, je núdzové zastropovanie cien v celom bloku a oddelenie cien plynu a elektriny. Súčasný európsky mechanizmus určuje ceny elektriny podľa najdrahšieho paliva využívaného vo výrobe energie – tým je v súčasnosti plyn, ktorého cena prudko stúpla.

2 Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií

2.1 Opatrenia Európskej komisie¹

Komisia navrhuje nové núdzové nariadenie s cieľom riešiť vysoké ceny plynu v EÚ a zaistiť bezpečnosť dodávok počas blížiacej sa zimy. Dosiahne sa to prostredníctvom spoločného nákupu plynu, mechanizmov obmedzovania cien pri výmene plynu TTF, nových opatrení týkajúcich sa transparentného využívania infraštruktúry a solidarity medzi členskými štátmi a nepretržitého úsilia o zníženie dopytu po plyne. Nariadenie obsahuje tieto hlavné prvky:

- **1. opatrením sú: spoločné nákupy plynu prostredníctvom Energy Platformy s cieľom naplnenia podzemných zásobníkov vo vykurovacej sezóne 2023/24.**

Agregácia dopytu EÚ a spoločný nákup plynu s cieľom rokovať o lepších cenách a znížiť riziko, že sa členské štáty budú navzájom predbiehať na svetovom trhu, a zároveň zaistiť bezpečnosť dodávok v celej EÚ;

- **2. opatrením sú: opatrenia na zabránenie nadmerným cenám plynu a nadmernej dennej volatility na trhoch s energetickými derivátmi.**

V krátkodobom horizonte navrhnuť mechanizmus cenovej korekcie s cieľom stanoviť dynamický cenový limit pre transakcie na burze plynu TTF a zabrániť extrémnym cenovým výkyvom na trhoch s derivátmi;

- **3. opatrením je: posilnenie pripravenosti na možné núdzové situácie v zimnom období,** kde EK navrhuje opatrenia, aby sa zabezpečilo využitie plynu pre dôležité odvetvia, služby. **Štandardné pravidlá solidarity** medzi členskými štátmi v prípade nedostatku dodávok, čím sa povinnosť solidarity rozšíri na členské štáty bez priameho plynovodného spojenia tak, aby zahŕňala aj členské štáty so zariadeniami LNG, a **návrh na vytvorenie mechanizmu prideľovania plynu pre členské štáty postihnuté regionálnou núdzovou situáciou alebo núdzovou situáciou v oblasti dodávok plynu v Únii.**

2.2 Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií v Slovenskej republike platné od júla 2022

Všeobecne sú práva a povinnosti odberateľa elektriny a plynu v domácnosti upravené ustanoveniami [zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike](#). Vláda vo februári oznámila, že Slovenské elektrárne budú **do roku 2024** pre slovenské domácnosti dodávať elektrinu za cenu vo **výške**

¹ Európska komisia. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6225.

61,21 EUR za MWh.² Podľa [novely](#) zákona o štátnom rozpočte z 18. októbra 2022 môže Slovenská republika **využiť peniaze z daňových nadpríjmov** v roku 2022 vo výške **1,5 miliardy EUR**.

Najväčšia časť **900 miliónov EUR** je určená rezortu hospodárstva na schémy pomoci pre firmy a vyše **207 miliónov EUR** je vyčlenených na **pomoc pre dôchodcov**. Na kompenzácie pre **ohrozené skupiny** je z rozpočtu vyčlenených **190 miliónov EUR** a **200 miliónov EUR pre verejný sektor**. Rezort hospodárstva plánuje podporiť pomocou kompenzácií **energeticky náročné podniky**. Tieto podniky by mali kompenzácie dostávať vo forme vratiek časti poplatkov za tarifu za prevádzkovanie systému.

Ministerstvo hospodárstva SR uvažuje o kompenzačných schémach pomoci pre firmy, ktoré budú zamerané pre najmenšie firmy, stredné firmy a energeticky najnáročnejšie firmy. Druhou možnosťou pomoci pre firmy je zastropovanie cien, ktoré budú pre podstatnú časť sektora znesiteľné. Na pomoc dôchodcom vláda schválila **štrnásť dôchodok**, ktorý by malo do konca roka 2022 dostať 1,435 milióna penzistov a priemerná suma štrnásteho dôchodku má dosiahnuť 144,70 EUR. Dôchodca s najnižšou penziou dostane najvyšší príspevok a dôchodca s vysokou penziou dostane ten najnižší. Z balíka **200 miliónov EUR pre verejný sektor** budú podporené školy, nemocnice, zariadenia sociálnych služieb a iné inštitúcie.

Európska komisia podporuje **využitie nevyčerpaných eurofondov** z programového obdobia 2014 – 2020 na pomoc obyvateľom a firmám. Európske zdroje v objeme **1,5 miliardy EUR** plánuje Slovenská republika využiť **pre malé a stredné podniky cez schémy pomoci**.³ Ministerstvo financií SR avizuje, že rozpočet na budúci rok rovnako počíta s kompenzačnými opatreniami vo výške 3,5 miliardy EUR. Tie sa nachádzajú v kapitole rezerva. Celkovo tak vláda plánuje vyčleniť na boj s energetickou krízou dokopy **5 miliárd EUR**.⁴

Ministerstvo životného prostredia SR dňa 28. septembra 2022 predložilo návrhy opatrení na zníženie spotreby energie vo verejných budovách, ktoré vláda schválila. Materiál obsahuje 13 opatrení, vďaka ktorým môže celý sektor verejnej správy v roku 2023 ušetriť 148-191 miliónov eur. Jednotlivé úrady budú môcť kombinovať navrhované kroky tak, aby v období od 1.10.2022 dosiahli uvedenú úsporu 15 %. do 30.4.2023 podľa ich konkrétnych podmienok. Opatrenia zahŕňajú zníženie teploty vo vykurovaných miestnostiach a dôsledné dodržiavanie útlmového režimu vykurovania.

² Aktuality. Dostupné na: <https://www.aktuality.sk/clanok/66sh5dm/slovenske-elektrarne-budu-do-roku-2024-dodavat-domacnostiam-elektrinu-za-sucasnu-cenu/>

³ Europoslanci vítajú návrh využiť nevyčerpané eurofondy. Dostupné na: <https://www.teraz.sk/najnovsie/europoslanci-vitaju-navrh-vyuzit-ne/668305-clanok.html>

⁴ Novela zákona o štátnom rozpočte. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8963>; Pozri tiež: <https://www.aktuality.sk/clanok/PE0b6wm/parlament-schvalil-novelu-zakonu-o-statnom-rozpocte-na-rok-2022/>

3 Opatrenia, ktoré skúmané štáty zaviedli do svojich politík do októbra 2022⁵

Kapitola sa týka tých opatrení štátov, ktoré zaviedli alebo obnovili v druhej polovici roka 2022, prípadne ich zmenili oproti stavu v prvej polovici roka 2022.

3.1 Belgicko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Maximálne využitie elektrickej energie vnútroštátnej výroby.
- Predĺženie životnosti jadrovej elektrárne.
- Zabezpečenie dodávok plynu úplným naplnením zásobníkov.
- Dohody, ktoré majú zabezpečiť dodávky plynu z Nórska.
- Zodpovedné využívanie energie.

Domácnosti:

- Informačné kampane na zvýšenie povedomia o zaobchádzaní s energiami.
- Sociálne dávky pre zraniteľné skupiny.
- Regióny poskytujú rôzne dotácie investičného charakteru na izolácie budov, renováciu budov, inštaláciu solárnych panelov a tepelných čerpadel.
- Banky: odloženie splátok sociálne znevýhodneným.
- Sociálnu tarifu na plyn a elektrinu.

Firmy:

- Podpora priemyslu pomocou krízového rámca stanoveného Európskou komisiou.

Verejné budovy:

- Budovy znížia svoju spotrebu energie (po 19.00 nebudú osvetlené).

V polovici júla belgická vláda schválila „zimný plán“, ktorý obsahuje niekoľko opatrení⁶ na:

- **zabezpečenie dodávok plynu úplným naplnením zásobníka** v Loenhoute a maximalizáciou dodávok LNG v Zeebrugge. Mali by sa podpísať aj dohody, ktoré majú zabezpečiť dodávky plynu z Nórska,
- **zabezpečenie dodávok elektrickej energie maximalizáciou vnútroštátnej výroby,**

⁵ Data collection on energy saving. Emailová komunikácia – September 2022, Permanent Representative to the European Parliament, Dominika Sabová.

⁶ Energetické opatrenia – Belgicko. Dostupné na: <https://www.lecho.be/entreprises/energie/le-gouvernement-avance-un-plan-hiver-pour-l-energie/10402074.html>

- **posilnenie riadenia rizík** prostredníctvom núdzového plánu pre plyn a využitím prevádzkovateľa plynárenskej siete Fluxys ako dodávateľa poslednej inštancie v prípade bankrotu súkromných prevádzkovateľov,
- podporu „**zodpovedného využívania energie**“ v domácnostiach a priemysle.

Ďalším opatrením⁷ je **predĺženie životnosti jadrovej elektrárne Tihange**, ktorá by sa mala za normálnych okolností zatvoriť v prvom štvrtroku 2023. Vláda požiadala spoločnosť Engie, ktorá prevádzkuje belgické jadrové elektrárne, aby o tom diskutovala s národným úradom pre jadrovú bezpečnosť FANC.

Federálna vláda sa 18. júna rozhodla **predĺžiť sociálnu tarifu, 6% DPH na plyn a elektrinu a zníženie spotrebných daní z palív do konca roku 2022**. Vláda na daný účel vyčlenila takmer 1,4 miliardy EUR.

Prijalo sa tiež povinné opatrenie pri predaji nehnuteľnosti, aby daná nehnuteľnosť mala **energetický certifikát**.

Dňa 31. augusta belgická vláda oznámila koordinovanú politickú reakciu na pokračujúcu energetickú krízu. Belgické dodávky energie označila za dobré, ale tiež konštatovala, že ceny za MWh sú neprimerané. Na boj proti energetickej kríze vláda oznámila plán, ako s krízou bojovať, ktorý obsahuje 6 bodov:

- znížený dopyt. Všetky vládne budovy **znížia svoju spotrebu energie** a po 19.00 h. zhasnú svetlá. Povzbudzujú občanov, aby nasledovali tento príklad.
- všeobecná podpora belgických spotrebiteľov. **Zvýšia sa sociálne dávky pre zraniteľné skupiny, znížia sa spotrebné dane z benzínu, zachová sa 6 % DPH na elektrinu a plyn a finančná kompenzácia za vykurovací olej.**
- **banky poskytnú podporu najviac postihnutým domácnostiam.** Bude to najmä prostredníctvom mechanizmu **odložených splátok hypoték** a vývoja prostriedkov na rozšírenie prístupu k opatreniam na úsporu energie.
- **spoločnosti dostanú pomoc** aj prostredníctvom uplatňovania dočasného krízového rámca stanoveného Európskou komisiou. Zameriava sa na priemyselné odvetvia, ktoré pociťujú najväčší vplyv rastúcich cien energií.
- vláda bude hľadať riešenia v udržateľnom sektore vrátane **zníženej DPH na investície do solárnych panelov, solárnych ohrievačov vody a tepelných čerpadiel z 21 % na 6 % pre nové domy** (mladšie ako 10 rokov). Tým sa bude pokračovať aj v znižovaní DPH na náklady na demoláciu a rekonštrukciu s rovnakými pravidlami.
- Belgicko napokon podniká kroky **proti neočakávaným ziskom**. Federálne verejné služby hospodárstva a financií budú poverené určením, kde sa tieto neprimerané zisky vytvárajú a aké opatrenia je možné prijať, či už fiškálne, právne alebo daňové.

⁷ Belgicko – opatrenie. Dostupné na: <https://www.brusselstimes.com/256199/winter-plan-aims-to-help-belgium-brace-for-energy-supply-disruptions>

3.2 Bulharsko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Uzatvorenie zmlúv s nákladnými loďami so skvapalneným plynom.
- Obmedzenie vývozu ruských ropných produktov.

Domácnosti:

- Cenový strop.
- Zníženie spotrebných daní z pohonných hmôt.

Firmy:

- Program kompenzácie podnikov z cien elektriny.
- Zníženie spotrebných daní z pohonných hmôt.

Verejné budovy:

- Dotácie investičného charakteru pre školy a škôlky.

Koncom júla 2022 vláda predstavila opatrenia na riešenie energetickej krízy.⁸ Prvým opatrením je **uzatvorenie zmlúv s nákladnými loďami** so skvapalneným plynom (využívajúcich terminály LNG v Grécku a Turecku).

Druhým opatrením je nový **program kompenzácie podnikov z dôvodu ceny elektriny**, a to od 1. júla do 30. septembra. Vláda tiež vyčlenila 77 miliónov EUR na **zníženie spotrebných daní z pohonných hmôt**. Zriadila pracovnú skupinu medzi colnou agentúrou a Národnou agentúrou pre príjmy s cieľom **obmedziť vývoz ruských ropných produktov** od 5. decembra.

Vláda pridelenila 25 miliónov EUR na **opravy 175 materských škôl** a škôl v celej krajine. Finančné prostriedky sa prioritne použijú na opravy striech a tiež na investície na úsporu energie.

3.3 Cyprus

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Informačná kampaň.
- Preplatenie 25% očakávaného nárastu jesenných účtov.
- Zraniteľní spotrebitelia budú mať rovnaké ceny ako v roku 2021, ostatní dostanú dotáciu vo výške 50 až 80%, v závislosti podľa spotreby.
- Dotácie investičného charakteru, podpora energetickej obnovy existujúcich budov.
- Zníženie spotreby elektrickej energie o minimálne 10 %.

⁸ Bulharsko – opatrenia. Dostupné na: <https://www.marica.bg/balgariq/vlast/kiril-petkov-tavan-ot-250-leva-za-toka-v-pomosht-na-biznesa-ostava-i-otstapkata-za-gorivata-video>

Firmy:

- *Grantové schémy (priame dotácie) na podporu využívania OZE a úspor energie v podnikoch.*
- *Zníženie hrubej spotreby elektrickej energie o minimálne 10 %.*

Verejné budovy:

- *Zníženie hrubej spotreby elektrickej energie o minimálne 10 %.*

28. júla vláda oznámila preplatenie **25 % očakávaného nárastu jesenných účtov** za energiu. Minister financií prisľúbil, že **zraniteľní spotrebitelia budú úplne chránení** pred nadchádzajúcimi dodatočnými nákladmi a ostatní spotrebitelia dostanú dotáciu vo výške 50 až 80 % spotreby, v závislosti od spotreby užívateľov. Vyššia úspora má povzbudiť užívateľov, aby ušetrili na spotrebe energie. Vláda vyzýva spotrebiteľov na zníženie celkovej hrubej spotreby elektrickej energie na minimálne 10 % počas všetkých hodín a zníženie hrubej spotreby elektrickej energie počas hodín počas špičky v priemere aspoň o 5 % za hodinu. Nové opatrenia by sa vzťahovali na takmer pol milióna domácností a 111 500 podnikov.⁹

Cyprus podporuje domácnosti pomocou viacerých **grantových schém** (priamych dotácií) na podporu využívania obnoviteľných zdrojov energie a tiež na podporu úspor energie v domácnostiach (dotácie na inštaláciu fotovoltických panelov, tepelnú izoláciu striech, solárny ohrev vody, inštaláciu fotovoltických panelov na nabíjanie elektrických vozidiel).

Vláda sa zameriava na **informačnú kampaň** na podporu úspory energie a racionálne využívanie energie v domácnostiach. Cieľom vlády je celkové zníženie hrubej spotreby elektrickej energie o **minimálne 10 %**.

Existuje schéma **podpory energetickej obnovy existujúcich budov**, pre zraniteľných spotrebiteľov/nízkoprijemové skupiny.

3.4 Česká republika

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- *Rozšírenie jadrovej elektrárne Dukovany.*

Domácnosti:

- *Úsporná tarifa pre domácnosti.*
- *Štát bude platiť príplatok za obnoviteľné zdroje energie.*
- *Jednorazové dotácie na účty za elektrinu.*
- *Informačná príručka ako ušetriť na energii.*

Firmy:

- *Podpora firiem vyrovnať sa s nárastom energií.*

Verejné budovy:

- *Zníženie najnižšej prípustnej teploty na pracoviskách, v školách atď.*

⁹ Cyprus – opatrenia. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/cyprus-energy-bills-idUKL8N2Z94FF>

V júni 2022 vláda¹⁰ oznámila, že vyčlení 2,7 miliardy EUR na pomoc spoločnostiam (1,6 miliardy EUR) a domácnostiam (1,1 mld. EUR) s účtami za energiu počas vykurovacej sezóny. Mechanizmus na odovzdanie týchto finančných prostriedkov spotrebiteľom bude spočívať v tom, že **štát bude od októbra do decembra 2023 v plnej výške platiť príplatok za obnoviteľné zdroje energie**. Zákon o energetike sa zmení a doplní tak, aby zaviedol **úspornú tarifu**; kde **domácnosti môžu získať zľavu okolo 650 EUR**. Zvýhodnená tarifa sa bude uplatňovať automaticky a domácnosti uvidia kredity na svojom účte.

Okrem toho **domácnosti dostanú 530 EUR, ak sú odkázané na elektrinu** na všetko vo svojej domácnosti, ako je kúrenie, osvetlenie a varenie. To platí aj pre domácnosti, ktoré svietia elektrinou a ohrievajú plynom. Pre domácnosti, ktoré ohrievajú vodu a osvetľujú svoje domovy elektrinou, ale kúria plynom, budú **mať nárok na 650 EUR**. Tieto opatrenia budú stáť českú vládu 1,1 miliardy EUR uvedených vyššie.

Ďalších 81 miliónov EUR vláda **vyčlenila pre podniky s vysokou spotrebou energie**. Tie majú pomôcť získať späť dodatočné nepriame náklady z krízy v priebehu budúceho roka. Ministerstvo priemyslu a obchodu pripravilo webovú stránku a **informačnú príručku s radami ako ušetriť na energií**. Projekt sa zameriava na všetkých spotrebiteľov (domácnosti, podniky a verejnú správu).

Začiatkom júla podpísala ČEZ¹¹, najväčšia dodávateľská spoločnosť pôsobiaca v štáte, **zmluvu o úvere s Ministerstvom financií ČR až do výšky 3 miliárd EUR**, čím poskytla spoločnosti potrebnú likviditu.

Začiatkom júla vláda podpísala dohodu s ČEZ o **rozšírení jadrovej elektrárne Dukovany**. Ak ho Európska komisia schváli, štát ponúkne spoločnosti bezúročnú pôžičku vo výške 6 miliárd EUR výmenou za fixné náklady na elektrickú energiu vyrobenú spoločnosťou.

3.5 Chorvátsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.
- Regulácia cien potravín – 30%.
- Jednorazové platby.

Firmy:

- Jednorazové platby pre poľnohospodárov.

¹⁰ Česká republika – opatrenia. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3510515-vlada-na-energetickou-pomoc-lidem-a-firmam-vyhradi-66-miliard>

¹¹ Česká republika – obchod s elektrinou. Dostupné na: <https://www.cez.cz/en/media/press-releases/state-to-temporarily-help-cez-to-finance-electricity-and-gas-trade-before-winter-160730>

Verejné budovy:

- Vykurovanie miestností na maximálne 21 °C a chladenie na 25 °C.
- Využívanie LED osvetlenia.

Vláda Chorvátskej republiky 28. júla prijala usmernenia na úsporu energie do 31. marca 2023¹², ktoré okrem iného navrhujú **vykurovanie miestností na maximálne 21 °C, chladenie na 25 °C, väčšie využívanie LED osvetlenia a verejnej dopravy, a lacnejšie tarify za elektrickú energiu.**

Dňa 8. augusta chorvátska vláda vydala vyhlášku¹³ obsahujúcu viaczložkový **balík pomoci pre spotrebiteľov a verejnoprospešnú spoločnosť HEP**. Tento balík by stál celkovo 2,79 miliardy EUR. 797 mil. EUR z tejto sumy bude nasmerovaných na HEP. Cieľom je podporiť dodávateľskú firmu v čase krízy, keďže náklady na podnikanie dramaticky vzrástli.

Zvyšné 2 miliardy EUR sú určené na pomoc spotrebiteľom počas energetickej krízy a rastúcich cien, ktoré sú s ňou spojené. Cieľom opatrení je znížiť ceny energií, ktoré občania, podniky, podnikatelia a verejné inštitúcie platia za elektrinu.

Základné potraviny tiež zaznamenali cenovú reguláciu zo strany chorvátskej vlády, ako je olej, múka, cukor, bravčové mäso, kuracie mäso a mlieko, pričom **súčasnú cenu znížila o 30 % a obmedzila ich na túto cenu**. Opatrenia týkajúce sa **jednorazových platieb boli zahrnuté do vyhlášky zamerané na nezamestnaných a poľnohospodárov**, ktorí sa vyrovnávajú s rastúcimi nákladmi v poľnohospodárstve v dôsledku skoku cien energií.

3.6 Dánsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti, firmy aj verejné budovy

- *Udržanie cenového stropu pre domácnosti aj pre podniky na úrovni, aká bola v jeseni 2021, vláda si na tento účel vzala úver.*

Začiatkom septembra 2022 vláda urobila **zásah do trhu s elektrickou energiou**. Cieľom je zabezpečiť strop na energie, aby boli pre občanov dostupné a umožniť spotrebiteľom, ako aj malým a stredným podnikateľom znížiť si platbu za nadchádzajúce účty za energie na sumu z jesene 2021. Zvyšnú platbu za časť účtu, ktorá túto sumu presahuje, budú mať možnosť splatiť neskôr. **Vláda si na tento účel vzala úver** vo výške 6,05 mld. EUR pre dánsku vládu.¹⁴

¹² Opatrenia – Chorvátsko. Dostupné na: <https://mingor.gov.hr/vijesti/usvojene-smjernice-za-ustedu-energije-u-republici-hrvatskoj/8903>

¹³ Vyhláška – Chorvátsko. Dostupné na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/vladin-paket-ukljucuje-mjere-pomoci-za-sve-segmente-drustva/36022>

¹⁴ Dánsko. Dostupné na: <https://www.altinget.dk/forsyning/artikel/regeringen-vil-ruste-danske-til-en-kold-og-dyr-vinter-med-vidtgaaende-forslag>

3.7 Estónsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti, firmy aj verejné budovy

- Zľavnená cena energií.
- Cenový strop na elektrinu aj plyn.
- Zníženie sieťových poplatkov.
- Jednorazová dotácia.

Nízkoprijemové domácnosti majú od septembra 2021 do marca 2022 **zľavnenú cenu elektriny. Sieťové poplatky pre všetkých spotrebiteľov elektrickej energie** (firmy aj domácnosti) sa od októbra tohto roka do marca 2022 **znížili o polovicu**. Celkové náklady na opatrenia predstavujú približne 100 miliónov EUR.¹⁵

Koncom roka 2021 sa Estónsko rozhodlo rozšíriť dotáciu na ceny energií pre rodiny s nízkymi príjmami, na domácnosti s príjmom nižším ako 1 126 EUR mesačne (približne 380 000 domácností v celom Estónsku). Odhadované náklady na túto dotáciu sú približne 79 miliónov EUR, ktoré sa **majú pokryť výnosmi z predaja emisných kvót CO₂**.

Estónska vláda **schválila 25. januára strop na cenu elektrickej energie (0,12 EUR/kWh) a zemného plynu (65 EUR/MWh) pre domácnosti a zrušila poplatky za distribúciu elektrickej energie pre podniky** v snahe zmierniť negatívne účinky rastúcich cien energií.

Zriaďuje sa **povinný energetický audit** s cieľom získať informácie o existujúcej spotrebe energie budovy alebo skupiny budov, priemyselnej alebo obchodnej prevádzky, súkromnej alebo verejnej služby, ktorý identifikuje a kvantifikuje nákladovo efektívne možnosti úspor energií.

3.8 Fínsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Informačné kampane.
- Investičné dotácie.

Firmy:

- Rovnaké ako domácnosti.
- Zvýhodnené úvery.

Verejné budovy:

- Zníženie využívania energií.
- Obmedzenie využívania elektrickej energie v čase najväčšej spotreby.

¹⁵ Estónsko. Dostupné na: <https://arileht.delfi.ee/artikkel/94859291/madala-sissetulekuga-isikuile-huvitatakse-elektri-hinnatous-tagasiulatuvalt-koigile-tarbijatele-langetatakse-vorgutasusid>

Na energetickú bezpečnosť bolo vyčlenených ďalších 350 miliónov EUR vrátane **investícií do vodíka a batérií**. Fínsko **zvýši domáce dodávky lesných štiepok** (prostredníctvom dodatočných finančných prostriedkov a lesných terminálov) **a rašeliny**.

Vzhľadom na to, že solventnosť veľkých severských spoločností poskytujúcich verejné služby je ohrozená, Fínsko sa pripojilo k ďalším krajinám, ako je Švédsko, a ponúklo týmto spoločnostiam **úvery ako zabezpečovací mechanizmus proti rastúcim cenám energií**. Navrhovaný úver predstavuje 10 miliárd EUR¹⁶, čo sú doteraz najväčšie výdavky na energetickú krízu pre krajinu.

Európska komisia schválila 8. septembra fínsky program vo výške 5 miliónov EUR na **podporu komerčných rybárov** a akvakultúrnych spoločností s cieľom kompenzovať oprávneným príjmom časť dodatočných nákladov vzniknutých v dôsledku zvýšenia cien určitých vstupov prvovýroby, ako sú palivo, elektrina, rybársky výstroj a obalové materiály, v súvislosti so súčasnou geopolitickou krízou.

V krajine prebieha **kampaň** s názvom „*Astetta alemmas*“ („Zníženie o jeden stupeň“). Ide o medzirezortnú kampaň fínskej vlády zameranú na úsporu energie. Ponúka konkrétne tipy na úsporu energie a zníženie maximálnej spotreby elektrickej energie v domácnostiach, v práci a v doprave. Dobrovoľné obmedzenie využívania elektrickej energie v čase najväčšej spotreby – v pracovných dňoch medzi 8:00 – 10:00 hod. a 16:00 – 18:00 hod. (posunutie používania a nabíjania elektrických zariadení na iný čas).

3.9 Francúzsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti, firmy aj verejné budovy

- Zastropovanie ceny elektriny a plynu.
- Investičná podpora.
- Dotácia na ceny benzínu.
- Obmedzenie zvyšovania nájomného.
- Dotačná podpora vykurovania rozdelená podľa využívaných zdrojov na kúrenie.
- Zníženie spotreby energie o 10 %.

Francúzska vláda začala 9. decembra 2021 rokovania o **zmenách vzorca používaného na výpočet taríf** hlavného dodávateľa elektrickej energie, tým sa dosiahlo **4% zníženie cien na celý rok 2022**. Regulované tarify predstavujú približne 70 % maloobchodného trhu s elektrinou pre domácnosti.¹⁷

¹⁶ Fínsko – opatrenia. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-04/finland-to-stabilize-power-market-with-10-billion-program>

¹⁷ Francúzsko – obmedzenia nárastu cien energií. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/france-energie-edf-idFRKBN2IO12C>

Francúzska ministerka pre energetickú transformáciu 28. júla oznámila **regulačné opatrenia**¹⁸, ktoré majú urýchliť zavádzanie solárnych a veterných zariadení na výrobu obnoviteľnej energie v dôsledku rastúcich nákladov na stavebné materiály.

Dňa 4. augusta, francúzsky parlament schválil ďalší **balík pomoci**¹⁹ v hodnote 20 miliárd EUR. Namiesto cielenej podpory ponúka zovšeobecnený súbor dotácií. Obnovuje strop zvyšovania cien elektriny na 4 % a zmrazuje ceny plynu do konca roku 2022. V rámci toho bola od 1. septembra implementovaná **dotácia cien benzínu** vo výške **30 centov/liter**.

Ubytovanie je ďalšou dôležitou obavou, aby sa Francúzsko udržalo cenovo dostupné, a preto toto opatrenie **obmedzilo ročné zvyšovanie nájomného na 3,5 %**. Kvôli rastúcim cenám Francúzsko prehodnotilo svoje sociálne programy predčasne, hodnotenie zvyčajne prebieha v januári. Balíček zahŕňa 4 % dávky pre tých, ktorí sú v národnej záchrannéj sieti, vrátane rodín s nízkymi príjmami, dôchodcov a ľudí poberajúcich invalidné dávky. Súčasťou balíka je aj jednorazová spätná platba do škôl pre rodiny s nízkymi príjmami na sociálnej pomoci vo výške 100 EUR na rodiča a 50 EUR na nezaopatrené dieťa.

Dňa 14. septembra 2022 vláda oznámila, že **tarifný štít predĺžený** do decembra 2022 pre plyn a do 1. februára 2023 pre elektrinu bude obnovený v roku 2023. Balík opatrení má za cieľ kompenzovať domácnosti a malé podniky za očakávaný prudký nárast cien energií a zahŕňa: zvýšenie cien plynu a elektriny o 15 %; priemerný limit navýšenia účtov vo výške približne 25 EUR mesačne za vykurovanie domácností plynom; priemerný limit zvýšenia vo výške približne 20 EUR mesačne pre domácnosti vykurojúce elektrinou; podpora až do výšky 200 EUR sa poskytuje aj pre Francúzov vykurojúcich olejom alebo drevom. Podľa vládnych odhadov sa očakáva, že opatrenia budú stáť 17,8 miliardy eur v čistom (1,8 miliardy eur na podporu účtov za energiu, 11 miliárd eur na cenový strop plynu a 5 miliárd eur na cenový strop elektriny) a budú prínosom pre 12 miliónov domácností.

Krajina zaviedla tzv. „**plán trpezlivosti**“, ktorý je zameraný na **zníženie spotreby energie o 10 %** vo verejných budovách, rovnako v domácnostiach a podnikoch. V prípade, ak firmy nedodržia zníženie spotreby, dostanú **energie na prídel**.

3.10 Grécko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Trojstupňový systém dotácií na účty za elektrinu.
- Dotácia na plyn.
- Jednorazová dotácia pre nízkopríjmové skupiny.
- Investície do budov pre nízkopríjmové skupiny.

¹⁸ Regulačné opatrenia – Francúzsko. Dostupné na: <https://www.ecologie.gouv.fr/agnes-pannier-runacher-annonce-des-mesures-durgence-accelerer-developpement-production-denergies>

¹⁹ Balík pomoci – Francúzsko. Dostupné na: https://www.gouvernement.fr/les-priorites/pouvoir-d-achat#fr-sidemenu_link-bd033aa9-c2b1-4c1c-bf03-116fcded4ffc

Firmy:

- *Dvojstupňový systém dotácií s vyššími dotáciami pre nižšie spotreby energie.*
- *Dotácia na plyn.*

V septembri 2021 vláda oznámila poskytovanie **dotácií na účty za elektrinu**. Zaviedol sa **trojstupňový systém dotácií** s vyššími dotáciami pre nižšie úrovne spotreby a dodatočnými zľavami ako odmenu za úsporu energie. Hodnota dotácie bola pôvodne **9 EUR za prvých 300 kWh** spotrebovaných mesačne a neskôr sa zvýšila na **18 EUR pre spotrebiteľov nízkeho napätia** a **24 EUR pre prijímateľov tarify pre sociálne domácnosti**.

Pre spotrebiteľov elektriny mimo domácností sa od októbra 2022 zavádza **dvojstupňový systém dotácií s vyššími dotáciami pre nižšie spotreby energie**.

V januári 2022 sa potom dotácia pre **domácnosti zvýšila na 42 EUR** za prvých 300 kWh a **65 EUR/MWh** pre podniky (bez ohľadu na veľkosť, sektor a úroveň napätia). Pre domácnosti zahrnuté do *Sadzobníka sociálneho bývania (CTO)* je dotácia v výške 180 EUR/MWh. *Štátna spoločnosť Public Power Corporation* tiež rozšírila svoju existujúcu politiku, aby plne **pokryla rast cien pre priemernú domácnosť so spotrebou až 600 kWh mesačne**.²⁰

Od januára 2022 je **zemný plyn dotovaný aj pre domácnosti aj firmy sumou 20 EUR/MWh a 30 EUR/MWh**. Pre obe skupiny sa zaviedli tiež dotácie na DPH.

Časť finančných prostriedkov na ochranu spotrebiteľov do decembra 2021 je financovaná prostredníctvom *Osobitného podporného fondu na energetickú transformáciu*, pričom najmenej 150 miliónov EUR bolo v roku 2021 presmerovaných zo zvýšených príjmov zo systému obchodných práv na emisie uhlíka pre Grécko. Celkové náklady na opatrenia sú približne 500 miliónov EUR, zatiaľ čo náklady na balík z januára 2022 (len za mesiac január) sa odhadujú na 400 miliónov EUR.²¹

Minister životného prostredia a energetiky oznámil, že 100 miliónov EUR z *Fondu obnovy a odolnosti* na výstavbu fotovoltických staníc mestskými energetickými komunitami bude použitých na **zabezpečenie energie zraniteľným domácnostiam**.²² Grécko vynaložilo od septembra približne 2,5 miliardy EUR na dotácie na účty za elektrinu a plyn, a podrobne opísalo dodatočnú pomoc vo výške 1,1 miliardy EUR z nadchádzajúcej pomoci, ktorá zahŕňa zľavu na palivo pre domácnosti s nízkymi príjmami. V apríli 2022 vláda zaviedla aj jednorazový podporný príspevok vo výške **200 EUR pre všetkých dôchodcov s nízkymi príjmami**.²³

Vláda plánuje stanoviť **strop veľkoobchodných cien elektriny a zároveň vrátiť až 60 % všetkých príplatkov**, ktoré spotrebiteľia elektriny s ročným príjmom do 45 000 EUR zaplatili od decembra 2021 do mája 2022.²⁴

²⁰ Grécko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surgings-power-gas-prices-2021-09-22/>

²¹ Grécko. Dostupné na: <https://www.ethnos.gr/Economy/article/190214/neametraoiepidothseissenoikokyriaepixeirhseiskaibiomhxaniesgi ahlektrikoreymakaifysikoaerio>

²² Grécko. Dostupné na: <https://www.ekathimerini.com/economy/1167842/protection-from-energy-hikes/>

²³ Grécko. Dostupné na: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/energie-so-gehen-europaeische-laender-gegen-hohe-energiepreise-vor-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-220425-99-31784>

²⁴ Grécko. Dostupné na: https://consent.yahoo.com/v2/collectConsent?sessionId=3_cc-session_1efa7826-1ee1-4caf-bd62-d1ed41ff45d2

3.11 Holandsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti, firmy aj verejné budovy

- Zvýšenie minimálnej mzdy o 10%.
- Cenový strop elektriny.
- Jednorazová dotácia pre domácnosti.
- Zníženie DPH na energie.

Napriek tomu, že Holandsko je najväčším producentom zemného plynu v Európskej únii a po Nórsku aj v západnej Európe, až 15 % plynu dováža z Ruska.

V septembri 2022 vláda oznámila, že **zvýši minimálnu mzdu o 10%**, aby sa vyrovnala s infláciou, ako aj zavedie **daň pre energetické korporácie**.

Okrem toho vláda 20. septembra oznámila aj **cenový strop elektriny** od januára 2023, ktorým sa cena elektriny obmedzuje na priemernú cenu od januára 2022 pre priemernú úroveň spotreby.²⁵

Holandsko domácnostiam s najnižšími príjmami poskytuje **jednorazovú dotáciu** na energie vo výške 1300 EUR, a tiež **znížilo DPH za energiu na 9 %**.

3.12 Írsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti

- Informačný program.
- 30% daňovú úľavu na výdavky na teplo a elektrinu.
- Investičná podpora, bezplatná modernizácia domácností s nízkym príjmom + nízkonákladový úverový systém.
- Investičná podpora pre domácnosti dosiahnutá úspora energetická trieda B2.
- Jednorazová podpora.
- Rozdielna tarifa počas špičky a mimo špičky.

Firmy:

- Rozdielna tarifa počas špičky a mimo špičky.

Verejné budovy:

- Modernizácia budov

²⁵ Holandsko. Dostupné na: <https://www.euronews.com/next/2022/09/19/netherlands-energy-government>

Ceny elektriny pre írske domácnosti boli v prvej polovici roka 2021 štvrté najvyššie v EÚ. Od októbra 2021 vláda zaviedla **30% daňovú úľavu na výdavky** na teplo a elektrinu.²⁶ Medzi ďalšie opatrenia patria výdavky vo výške 202 miliónov EUR z príjmov z uhlíkovej dane v systémoch **modernizácie obytných a administratívnych budov** (celkovo viac ako 22 000 modernizácií pre domácnosti). Viac ako polovica finančných prostriedkov bude určená na **bezplatné modernizácie domácností s nízkymi príjmami** ohrozených energetickou chudobou. Zavedie sa aj nový nízkonákladový **úverový systém na modernizáciu bývania**.²⁷

Vláda 14. decembra 2021 schválila schému vo výške 210 miliónov EUR na podporu **všetkých domácich odberateľov elektriny sumou 100 EUR** v roku 2022, podpora približne pre 2,1 milióna domácností. V marci 2022 sa platba za elektrinu pre domácnosti **zdvojnásobila na 200 EUR**.²⁸

Domácnosti s **inteligentným meračom** majú maximálnu sadzbu, ktorá predstavuje **10% rozdiel oproti dennej sadzbe**.

Pre všetkých **veľkých odberateľov energie** sa zavedie **tarifa počas špičky a mimo špičky (medzi 17:00 a 19:00 hod.)**, ktorá odráža **10 % rozdiel medzi sadzbami**. Podľa distribučných poplatkov sa týmito úpravami znížia sadzby v čase mimo špičky, čím sa zabezpečí, že odberatelia, ktorí majú paušálny profil zaťaženia a nemôžu ho presunúť, nebudú penalizovaní.

Prevádzkovatelia sústavy **môžu spustiť proces povinného obmedzovania dopytu**, ktorý zahŕňa pokyn na zníženie dopytu veľkých odberateľov energie (znížením základného odberu alebo využitím ich významného množstva záložnej výroby) v čase stavu núdze v systéme. **Informačný program** informuje spotrebiteľov o tom, aké opatrenia môžu podniknúť na zníženie spotreby energie, ako môžu znížiť účty za energiu a aká podpora je pre nich dostupná.

Zlepšovanie energetickej hospodárnosti bytových domov predstavuje hlavný záväzok akčného plánu v oblasti klímy a vládneho programu. Zlepšenie energetickej efektívnosti domácnosti tiež trvalo znižuje množstvo energie potrebnej na primerané vykurovanie domácnosti. Znižuje tiež emisie skleníkových plynov a chráni domácnosti pred rastúcimi cenami energie. **Investície** v roku 2023 podporia vyše 37 000 **energetických modernizácií** v domácnostiach (vrátane fotovoltiky), vrátane podpory 13 800 **domov na energetickú triedu B2** a 6 000 **bezplatných vylepšení domov občanov**, ktorí trpia energetickou chudobou, alebo sa k nej blížia.

Národný rozvojový plán sa zaväzuje investovať do modernizácie bytových domov do roku **2030 najmenej 8 miliárd EUR**. Cieľom je podporiť modernizáciu 500 000 domov na energetickú triedu B2, alebo ekvivalentnú triedu, a do roku 2030 nainštalovať 400 000 tepelných čerpadel do už existujúcich domov. Tieto ciele sa dosiahnu prostredníctvom Národného plánu modernizácie, ktorý realizuje Úrad pre trvalo udržateľnú energiu v Írsku (SEAI).

²⁶ Írsko, Dostupné na: <https://www.independent.ie/business/irish/price-caps-on-the-table-as-irish-energy-prices-far-exceed-eu-average-40969591.html>.

²⁷ Írsko, Dostupné na: <https://www.gov.ie/ga/preasraitis/58f78-858-million-in-budget-2022-to-support-the-transition-to-a-climate-neutral-circular-and-connected-economy-and-society/>
Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-58877189>

²⁸ Írsko- schéma podpory. Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/press-release/9d850-100-payment-to-all-domestic-electricity-accounts-approved-by-cabinet/>

3.13 Luxembursko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti

- Jednorazová podpora.
- Kompenzácia cien energií.
- Zníženie nákladov na plyn.
- Investičná podpora.
- Daňové úľavy.
- Zmrazenie nájomného.
- Zníženie cien palív.

Firmy:

- Systém záruk zameraný na uľahčenie bankových úverov.
- Podpora dopravcov a poľnohospodárov.

Vláda od 1. januára 2022 zvýšila **príspevok na životné náklady o 200 EUR** s cieľom lepšie chrániť zraniteľné domácnosti pred rastúcimi cenami energií.²⁹

Vo februári 2022 vláda schválila **balík „Energiedesch“** v objeme 75 miliónov EUR:

- Zaviedla sa jednorazová energetická podpora **400 EUR pre nízkopríjmové domácnosti**. Dávka išla domácnostiam poberajúcim príspevok na životné náklady (COLA) a domácnostiam, ktorých príjem je až o 25 % vyšší ako príjem tých, ktorí majú nárok na COLA.
- **Ceny elektriny sa stabilizovali** zvýšením príspevku štátu do kompenzačného mechanizmu pre obnoviteľnú energiu.
- **Zvýšené náklady na zemný plyn** dočasne hradí štát. (Zníženie nákladov na energiu približne **500 EUR na domácnosť**).

Zintenzívnili sa opatrenia finančnej pomoci s cieľom urýchliť energetickú transformáciu podporou **inštalácie obnoviteľných zdrojov energie a udržateľnej mobility**.³⁰

Vláda 31. marca 2022 predstavila nové **opatrenia na ochranu podnikov pred vyššími cenami energií** účinnými do konca roka 2023. Opatrenia boli: **systém záruk zameraný na uľahčenie bankových úverov** oprávneným spoločnostiam (tým, ktoré majú potrebu likvidity v dôsledku vojny na Ukrajine). Štátna záruka by mohla pokryť až 90 % úverov. Na tento program je vyčlenená celková suma 500 miliónov EUR. Schéma pomoci na kompenzáciu časti dodatočných nákladov na vyššie ceny elektrickej energie a zemného plynu. Tento systém poskytuje podporu spoločnostiam, ktoré sú kvalifikované ako energeticky náročné (ktorých nákupy energetických výrobkov predstavujú najmenej 3 % ich výrobné hodnoty/obratu) a v komerčnom sektore, ktoré pokrývajú 30 % až 70 % dodatočných nákladov presahujúcich zdvojnásobenie cien zemného plynu a elektrickej energie. Poskytnutie pomoci s intenzitou viac ako 30 % však podlieha podmienkam, za ktorých spoločnosť dosahuje stratu a oprávnené

²⁹ Luxembursko. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/rgc/2021/11/19/a828/fo>

³⁰ Luxembursko. Dostupné na: <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2022/04-avril/27-backes-psc/lu-programme-de-stabilite-et-de-croissance-2022.pdf>

náklady predstavujú najmenej 50 % straty. Vláda tiež navrhla analyzovať možnosť otvorenia rozsahu pôsobnosti pre odvetvie cestnej nákladnej dopravy, stavebníctvo a potravinársky priemysel. Bolo navrhnuté špeciálne opatrenie pre odvetvie poľnohospodárstiev, aby kompenzovalo časť dodatočných nákladov spojených so zvýšením cien energií, hnojív a vstupov až do limitu 35 000 EUR na podnik.³¹

S cieľom zvýšiť kúpnu silu občanov a zraniteľných skupín boli zavedené **dodatočné systémy podpory, daňové úľavy a zníženie o 7,5 centu/EUR za liter paliva** (nafta, benzín) a **na liter vykurovacieho oleja** do konca roka 2022. Nakoniec sa zaviedli alebo zrevidovali opatrenia v oblasti bývania s cieľom pomôcť s rastúcimi nákladmi pre domácnosti. Ide o **dočasné zmrazenie nájomného do decembra 2022**.

Dňa 8. septembra 2022 vláda predstavila **národnú kampaň na zníženie energetickej náročnosti krajiny**. Na zvýšenie povedomia vznikla kampaň „Zachráňme spolu – Držme spolu“, ktorá informuje občanov o možných opatreniach.

Domácnosti, ktoré používajú plynové vykurovanie, môžu napríklad ušetriť až 10 % len tým, že znížia teplotu vo svojich domoch o 1 – 2 °C a viac v neobývaných miestnostiach. Okrem toho webová stránka informuje občanov o rôznych spôsoboch finančnej pomoci, ktorá je k dispozícii podporu energetickej renovácie budov a prechodu na obnoviteľné zdroje energie a na podporu domácností s nízkymi príjmami.

3.14 Lotyšsko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Štátne centrum pre energetickú krízu.
- Zákaz vývozu ropných produktov mimo krajiny.

Domácnosti

- Kompenzáciu nákladov na vykurovanie a elektrinu.

Firmy

- Kompenzáciu nákladov na vykurovanie a elektrinu.
- Podpora pre energeticky náročné spoločnosti.

Kabinet ministrov 14. apríla oznámil energetickú krízu v dodávkach ropných produktov, ktorá má trvať do 31. decembra 2022. Štátne centrum pre energetickú krízu bolo vymenované za inštitúciu zodpovednú za koordináciu činností počas tohto obdobia, zodpovednú za uvoľnenie bezpečnostných rezerv ropných produktov a za stanovenie povinností pre

³¹ Luxembursko. Dostupné na: https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2022/03-mars/31-tripartite-accord.html

držiteľov rezerv ropných produktov v Lotyšskej republike. Novými opatreniami sa tiež zavádza **zákaz vývozu ropných produktov mimo Lotyšska**.³²

Dňa 23. augusta vláda zmenila legislatívu tak, aby zabezpečila **kompensáciu nákladov na služby elektrizačnej sústavy pre podniky** od 10. októbra 2022 do 30. apríla 2023, opatrenia na **čiasťové pokrytie zvýšenia nákladov na dodávku tepla a vykurovanie domácností** a **čiasťovú kompensáciu cien energetických zdrojov pre energeticky náročné spoločnosti**. Opatrenie by mohlo štát stáť približne 123 miliónov eur.³³

Okrem plánovanej podpory pre podnikateľov nadobudla účinnosť aj novela *zákona o opatreniach na zníženie extrémneho nárastu cien energií*, ktorá stanovuje súbor opatrení na čiasťové pokrytie zvýšenia nákladov na dodávku tepla a vykurovanie domácností. Celková výška podpory na opatrenia zahrnuté do podporného balíka bude približne 442 miliónov EUR.

Okrem toho by v dôsledku rastúcich cien energie mohlo získať podporu približne 250 **energeticky náročných výrobných spoločností**. Očakáva sa, že priemerná podpora bude predstavovať 200 000 EUR. Ministerstvo hospodárstva predpokladá, že podpora energeticky náročných firiem by mohla štát stáť približne 50 miliónov EUR.³⁴

3.15 Maďarsko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- *Výnimočný stav, 7-bodový plán energetickej bezpečnosti.*
- *Zvýšenie domácej produkcie zemného plynu.*
- *Zakázaný vývoz energetických zdrojov.*

Domácnosti:

- *V auguste 2022 Maďarsko zrušilo stropy pre ceny plynu a elektriny pre domácnosti s vysokou spotrebou.*

Firmy:

- *Podpora poľnohospodárstva, rybolovu a iných spoločností.*

13. júla vláda vyhlásila **výnimočný stav** a prijala **7-bodový plán energetickej bezpečnosti**. Vláda má v úmysle **zvýšiť domácu produkciu zemného plynu** na 2,0 mld. m³, ako aj hľadať ďalšie zdroje plynu.³⁵

³² Lotyšsko – opatrenia. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/331700-par-pasakumiem-naftas-produktu-drosibas-rezervju-nodrosinasanai>

³³ Lotyšsko – kompensácia cien elektriny. Dostupné na: <https://zinass.tv3.lv/latvija/valdiba-akcepte-atbalstus-elektroenerģijas-cenu-kompensacijai/>

³⁴ Lotyšsko – dotácie na elektrinu. Dostupné na: <https://zinass.tv3.lv/latvija/valdiba-akcepte-atbalstus-elektroenerģijas-cenu-kompensacijai/>

³⁵ Maďarsko. Dostupné na: <https://english.news.cn/20220714/08b442374e8c4b4caf14c4e3f942f34f/c.html>

Je zakázaný vývoz energetických zdrojov, ako je palivové drevo, a tiež zvýšená domáca produkcia hnedého uhlia.

Okrem toho sa znovu otvorí jedna hnedouhoľná elektrárňa v Matre a rozšíria sa práce jadrovej elektrárne Paks neďaleko Budapešti.

Od augusta 2022 Maďarsko zruší stropy pre ceny plynu a elektriny pre domácnosti s vysokou spotrebou (tie, ktoré spotrebúvajú viac, ako je celoštátny priemer).³⁶

Komisia³⁷ schválila pozmeňujúce a doplňujúce návrhy Maďarska k systému podpory spoločnosti s cieľom zvýšiť maximálnu výšku pomoci na 62 000 EUR na spoločnosť pôsobiacu v odvetví poľnohospodárstva, 75 000 EUR na spoločnosť pôsobiacu v odvetviach rybolovu a akvakultúry a 500 000 EUR na spoločnosť pôsobiacu vo všetkých ostatných odvetviach. Maďarsko okrem toho oznámilo celkové zvýšenie rozpočtu o približne 459 miliónov EUR. Celkový rozpočet programu tak dosiahne približne 1,58 miliardy EUR.

3.16 Nemecko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Uhoľné elektrárne boli obnovené ako náhrada za plynové elektrárne.
- Jadrové elektrárne znova v prevádzke.
- Nový model aukcie plynu.
- Zvýhodnený úver pre spoločnosti skladujúce plyn.
- Uvažuje sa o znárodnení spoločnosti Uniper a tiež iných spoločností dovážajúcich plyn z Ruska.
- Vláda sa plánuje úplne oslobodiť od závislosti na ruskom plyne.

Domácnosti:

- Príspevok na infláciu.
- Informačné kampane.
- Dotácie na nájomné.
- Jednorazová podpora pre dôchodcov a študentov.
- Zníženie daní.
- Dotovanie dopravy.
- Prenajímatelia sú povinní poskytnúť informácie aktuálnej spotrebe energie.
- Zákaz vykurovania súkromne využívaných bazénov plynom alebo elektrickou energiou.
- Zaviedla povinnosť vykonať testy vykurovacích systémov a zaviesť opatrenia na zvýšenie ich účinnosti.

Firmy:

- Podpora pre energetické a obchodne náročné spoločnosti.
- Záchranný balík pre spoločnosť Uniper.
- Výhodné úvery.

³⁶ Maďarsko – zruší cenové stropy pri vysokej spotrebe. Dostupné na:

<https://www.reuters.com/business/energy/hungary-scrap-energy-price-caps-high-usage-households-2022-07-21/>

³⁷ Európske komisia. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_22_5263

Verejné budovy:

- Zníženie teploty vo verejných budovách na 19 °C.
- Prevádzka osvetlených alebo svetelných reklamných zariadení je zakázaná od 22.00 do 4:00 hod.

Dňa 19. júna 2022 vláda zaviedla **nový program**³⁸, ktorý obsahuje opatrenia ako: väčšie spoliehanie sa na **uhľové elektrárne** ako náhrada za plynové elektrárne, naštartovanie **nového modelu aukcie plynu**, ktorý by mal povzbudiť priemyselných odberateľov plynu, aby šetrili plynom, výhodný **úver** pre spoločnosti skladujúce plyn a **podpora pre energetické a obchodne náročné spoločnosti**, ktoré sú obzvlášť postihnuté zvyšovaním cien zemného plynu a elektrickej energie (s úzko vymedzenou dotáciou na náklady bez povinnosti splácania).

V júli nemecká vláda súhlasila s poskytnutím **záchranného balíka vo výške 17 miliárd EUR na záchranu dodávateľskej spoločnosti Uniper**.

28. júla, vláda **zaviedla poplatok za energiu** v rozmedzí od 1,5 do 5 centov za kWh. Firmy tento poplatok od októbra môžu preniesť ako zvýšené nákladov na spotrebiteľov. Tieto opatrenia by mohli zvýšiť životné náklady domácností až o 1000 EUR ročne.³⁹

Nemecká vláda 4. septembra vyčlenila **65 miliárd EUR na poskytnutie úľavy pri inflácii**⁴⁰ a podpory domácnostiam, ktoré zápasia s cenami energií. Balík zahŕňa výdavky a podporu **celoeurópskeho stropu zisku pre energetické spoločnosti**, brzdenie cien elektrickej energie používanej v základnej spotrebe a dotácie pre elektrické siete s cieľom tlmieť rastúce ceny.

Okrem energetickej krízy sa v pláne riešia aj problémy s infláciou. Vláda poskytla **jednorazový príspevok vo výške 300 EUR dôchodcom a 200 EUR vysokoškolským študentom**.⁴¹ Zvýšia sa aj dotácie na nájomné, prídavky na deti (o 18 eur na dieťa) a sociálne dávky (o 500 eur). Ako ďalšie stabilizačné opatrenia sa vykonali **zmeny na dane z príjmu**, došlo k rozšíreniu rôznych programov rozvojovej banky KfW a k **pokračovaniu dotovania verejnej dopravy**.

13. septembra vláda oznámila podporu vo výške 68 miliárd EUR na **poskytovanie záruk za úvery zlyhávajúcim energetickým spoločnostiam** narušeným ruským prerušením dodávok.⁴² Štátna banka pre rozvoj bude hlavným mechanizmom a dozorom nad týmto prevodom úverových záruk. Ministerstvo financií použije na financovanie týchto záruk úverové oprávnenie už zavedené pre programy pomoci v súvislosti s koronavírusom.

³⁸ Nemecko – nový program. Dostupné na:

<https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/2022/06/20220619-habeck-wir-starken-die-vorsorge-weiter.html>

³⁹ Nemecko. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-22/germany-bails-out-uniper-in-fallout-from-russian-gas-squeeze>

⁴⁰ Nemecko – úľavy od inflácie. Dostupné na: <https://newsingermany.com/coalition-adopts-comprehensive-relief-package-2/>

⁴¹ Nemecko – jednorazový paušál. Dostupné na: <https://newsingermany.com/coalition-adopts-comprehensive-relief-package-2/>

⁴² Nemecko – pôžičky pre firmy. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-13/germany-plans-loan-guarantees-for-energy-firms-worth-68-billion>

Začiatkom septembra spoločnosť Uniper vykázal stratu 12 miliárd EUR. Spoločnosť 14. septembra vyzvala nemeckú vládu, aby kúpila väčšinový podiel spoločnosti. Niektorí dokonca uvažujú o úplnom znárodnení. Materská spoločnosť Uniperu, Fortum, je však Fínska.⁴³ Nemecká vláda **zvažuje zoštátnenie nielen Uniperu**, ale aj iných firiem dovážajúcich plyn a ropných rafinérií z Ruska.

Vláda sa plánuje úplne oslobodiť od závislosti na ruskom plyne, plánuje postaviť plávajúce terminály na dovoz skvapalneného zemného plynu a masívne rozšíriť veterné elektrárne na pevnine. **Prevádzky niektorých uzavretých uhoľných elektrární boli obnovené** a vláda potvrdila **obnovenie prevádzky troch jadrových elektrární** ktoré plánovali zatvoriť koncom roka.⁴⁴

V Nemecku sa zaviedlo opatrenie na pozastavenie platnosti klauzuly v nájomných zmluvách, ktorá zaväzuje nájomcov udržiavať minimálnu teplotu. Cieľom je umožniť nájomcom šetriť energiu bez toho, aby porušili svoje zmluvy. Prenajímatelia a poskytovatelia energie sú povinní poskytnúť domácnostiam **informácie o ich aktuálnej spotrebe energie**, predpokladaných nákladoch a potenciálnych úsporách. Vláda tiež schválila **zákaz vykurovania súkromne využívaných bazénov** plynom alebo elektrickou energiou z verejnej siete. V krajine sa zaviedla **povinnosť vykonať testy vykurovacích systémov** a zaviesť opatrenia na zvýšenie ich účinnosti, ako je hydraulické vyregulovanie a používanie izolácie. Informačné kampane o spotrebe energie a povinnosti úspor energií. Povinnosť kontrolovať a optimalizovať vykurovacie systémy. Podniky, ktorých spotreba energie presahuje 10 GWh ročne musia do 18 mesiacov zrealizovať všetky opatrenia na úsporu energie.

Vláda prijala sa viacero opatrení na šetrenie energie, vrátane **zníženia teploty vo verejných budovách na 19 °C** od septembra 2022 a tiež vypínania vykurovania v spoločných priestoroch, (ako napríklad na chodbách), pričom na prijatie týchto opatrení vyzývajú aj súkromný sektor.

Teplotné rozmedzia na vykurovanie budov sú:

- 19 °C pre fyzicky nenáročnú a prevažne sedavú prácu,
- 18 °C pre ľahkú fyzickú aktivitu, najmä pri státí alebo chôdzi,
- 18 °C pre stredne ťažkú a prevažne sedavú prácu,
- 16 °C pre stredne ťažkú činnosť, najmä pri státí alebo chôdzi a
- 12 °C pre ťažkú fyzickú aktivitu.

Medzi ďalšie úsporné opatrenia patrí to, že v priestoroch maloobchodov nesmú zostávať vchodové dvere a vstupné systémy otvorené, keďže toto vedie k úniku tepla. Prevádzka osvetlených alebo svetelných reklamných zariadení je **zakázaná od 22.00 do 4:00 nasledujúceho dňa**.

⁴³ Nemecko – znárodnenie. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-08-17/uniper-posts-12-billion-euro-loss-as-a-glimpse-into-crisis>

⁴⁴ Nemecko – kontrola nad ruským plynom. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-16/germany-takes-control-over-rosneft-s-three-german-oil-refineries>

3.17 Nórsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.
- Podpora pre študentov a nízkopríjmové skupiny.

Firmy:

- Podpora poľnohospodárstva.
- Podpora neziskového sektora.

Verejné budovy:

- Grantový program pre obce.

Nórsko, ktoré nie je členom EÚ a je obrovským producentom zemného plynu a takmer 90 % vlastnej elektrickej energie vyrába z vodných priehrad, zaznamenalo prudký nárast domácich cien elektrickej energie v dôsledku nízkej hladiny vody vo svojich nádržiach a nezvyčajne vysokého vývozu elektrickej energie.

Vláda **zastropovala ceny** za elektrickú energiu na, pričom 80 % (v októbri sa zvýši na 90 %) nad túto hranicu hradí štát.⁴⁵

Ďalšie opatrenia zahŕňajú predĺženie programu **podpory elektrickej energie pre domácnosti** (v hodnote 770 mil. EUR), **poľnohospodárstvo** (52 mil. EUR), **neziskový sektor** (24 mil. EUR) a **udržateľné bývanie** (16 mil. EUR) do marca 2023. Parlament tiež prijal **zvýšenie podpory bývania, mimoriadny grant pre študentov, zvýšenie podpory pre vdovy a zvýšené rámcové granty pre obce** na pokrytie zvýšených platieb sociálnej pomoci. Okrem toho sa v zimných mesiacoch **výrazne znižuje poplatok za elektrinu**.

Nové opatrenia zvyšujú celkové náklady na ochranu spotrebiteľov pred vysokými cenami elektrickej energie na 2,3 miliardy EUR.

3.18 Poľsko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Uholné elektrárne.
- Zákaz dovozu ruského uhlia.
- Zrýchlená výstavba elektrární s obnoviteľných zdrojov energie.

Domácnosti, firmy:

- Investičná podpora na nákup a inštalácie tepelných čerpadiel a fotovoltických systémov.
- Investičná podpora na zateplenie budov.
- Dotácie na uhlie.

⁴⁵ Nórsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/norway-further-raise-household-electricity-subsidy-2022-01-10/>

- Jednorazové dotácie.
- Zastropované ceny elektrickej energie.

Verejné budovy

- Možný presun finančných prostriedkov na nákup energií.

Poľsko, hlavný európsky producent nízkokvalitného uhlia, ktoré vyváža a používa na pohon elektrární, ktoré vyrábajú približne 70 % jeho elektrickej energie, zaviedlo v apríli embargo na ruské uhlie. To so sebou prinieslo následky, pretože krajina sa spolieha aj na uhlie na vykurovanie domácností, ktoré si vyžaduje vyššiu kvalitu, pričom takmer polovicu tohto uhlia – približne 5 miliónov ton – Poľsko dovážalo najmä z Ruska. Po odstavení tohto zdroja sa ceny strojnásobili.

Vláda zaviedla „program MyHEAT“ s rozpočtom 130 miliónov EUR. Program je zameraný na **podporu nákupu a inštalácie tepelných čerpadel v nových domoch** s vyšším energetickým štandardom. Dotácie predstavujú 30 % – 45 %. Oprávnené investičné náklady sa pohybujú od 1 500 do 4 500 EUR (v závislosti od typu inštalovaného tepelného čerpadla). Prijemcami sú vlastníci alebo spoluvlastníci nových rodinných domov.

V máji vláda oznámila rozšírenie „anti-Putinovho štítu“⁴⁶ na podporu dlžníkov. Ministerka pre klímu oznámila **nové dotácie na uhlie spotrebované domácnosťami** a bytovými družstvami. Vláda dotuje predávajúcich, ktorí sa zapoja do programu, z rozdielu medzi cenou nákupu a predajom uhlia (až do výšky 165 EUR/ton).⁴⁷

V júni sa vláda pokúsila zabezpečiť dodávky tým, že nariadila štátnym spoločnostiam **nakúpiť ďalších 4,5 milióna ton uhlia** pre domácu spotrebu. Vláda tiež oznámila, že pre každú domácnosť spaľujúcu uhlie vyplatí **jednorazovú platbu vo výške 3000 zł (približne 643 EUR)** – v Poľsku existujú tiež menšie dotácie na rôzne druhy vykurovacích palív.⁴⁸ Vláda navrhla opatrenie na zníženie nákladov na elektrickú energiu v roku 2023 o **aspoň 10 % v porovnaní s rokom 2022**.

Dňa 13. septembra vláda navrhla zaviesť **garantované ceny elektrickej energie** pre všetky domácnosti **so spotrebou do 2000 kWh ročne** („zmrazenie“ cien platných v roku 2022). Tento limit bude vyšší pre domácnosti s aspoň jednou zdravotne postihnutou osobou (2600 kWh ročne) alebo s aspoň tromi deťmi (3000 kWh ročne). Podobne je to aj v prípade poľnohospodárskych domácností (3000 kWh ročne).⁴⁹

Zaviedli sa právne predpisy, ktoré umožnili **presun dodatočných finančných zdrojov samosprávam** na zlepšenie energetickej efektívnosti a zníženie nákladov na nákup energií, ktoré znášajú spotrebitelia. **Prostriedky môžu byť pridelené na podporu majiteľov domov** pri realizácii rôznych investícií, napr. zateplenie budov, výmeny kotla na uhlie za tepelné čerpadlo alebo fotovoltaiický systém.

⁴⁶ Poľsko – Putinov štít. Dostupné na: <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1112787%2Ctarcza-antyinflacyjna-przedluzona-premier-walka-z-putinem-ma-swoje-koszty>

⁴⁷ Poľsko – dotácie na uhlie. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/poland-subsidise-coal-households-shortages-hit-2022-06-14/>

⁴⁸ Poľsko – jednorazová platba. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/europe/poland-give-households-one-off-payment-offset-rising-coal-prices-2022-07-19/>

⁴⁹ Poľsko – garantované ceny energie. Dostupné na: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-freeze-electricity-prices-households-2023-2022-09-13/>

Vláda zaviedla **opatrenie na urýchlenie výstavby** (zjednodušenie investičného procesu) tzv. priamych elektrických vedení spájajúcich jednotky **na výrobu energie, najmä z obnoviteľných zdrojov** (napr. veterné a solárne parky, priehrady vodných elektrární) priamo so spotrebiteľom. Vývoj priameho elektrického vedenia má umožniť podnikom v energeticky náročných odvetviach (napr. cementárne, papierne, chemické továrne) získavať ekologickú energiu a znížiť ich náklady na energiu. Toto opatrenie môže prispieť k odstráneniu dodatočných poplatkov, ktoré v súčasnosti znášajú používatelia verejnej elektrickej siete, ale môže viesť aj k zníženiu strát energie pri jej prenose.

3.19 Portugalsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti, firmy:

- Zastropovanie cien energií.
- Jednorazové dotácie.
- Zníženie DPH na elektrickú energiu.
- Zníženie cien pohonných hmôt (pozastavenie uhlíkovej dane).

Verejné budovy

- Vypínanie vnútorného a vonkajšieho osvetlenia na verejných priestranstvách.
- Využívanie práce z domu.

Európska komisia 8. júna schválila **dotáciu vo výške 2,1 miliardy EUR pre Portugalsko** na zníženie veľkoobchodných cien elektrickej energie do konca mája 2023. Počas prvých šiestich mesiacov uplatňovania opatrenia sa stanoví **cenový strop pre plyn na 40 EUR/MWh**. Od siedmeho mesiaca sa cenový strop plynu zvýši o 5 EUR mesačne, čo bude mať za následok **cenový strop 70 EUR/MWh v dvanástom mesiaci**.⁵⁰

Opatrenie sa bude financovať z časti takzvaného „príjmu z preťaženia“ (t. j. príjmu získaného španielskym prevádzkovateľom prenosovej sústavy v dôsledku cezhraničného obchodu s elektrickou energiou medzi Francúzskom a Španielskom), a tiež z poplatku uloženého Španielskom a Portugalskom kupujúcim, ktorí majú prospech z tohto opatrenia.

Podpora bude mať formu platby, ktorá funguje ako priamy grant výrobcem elektrickej energie zameraný na financovanie časti ich nákladov na palivo.

Ministerka práce, solidarity a sociálneho zabezpečenia 22. júna predstavila **rodinný šek vo výške 60 EUR pre všetky domácnosti**, ktoré využívajú tarifu za sociálnu energiu (ktorá sa má zaplatiť v júli, zatiaľ čo ostatné domácnosti s nízkymi príjmami ju dostanú v auguste). Rozpočtové náklady sú 64 miliónov.⁵¹

⁵⁰ Európska komisia. Dostupné na: <https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2022/06/08/Press-release-State-aid-Commission-approves-Spanish-and-Portuguese-measure-to-lower-electricity-prices-amid-energy-crisis24.pdf>

⁵¹ Portugalsko – jednorazová podpora. Dostupné na: <https://eco.sapo.pt/2022/06/23/ajuda-familiar-de-60-euros-sera-paga-em-julho-a-quem-tenha-tarifa-social-de-energia-os-outros-recebem-em-agosto/>

Portugalská vláda vynaloží ďalších 2,4 miliardy EUR na podporu občanov s nízkymi príjmami proti rastúcim cenám energií. Predstavuje 125 EUR, ktoré sa majú poslať každému spotrebiteľovi s príjmom nižším ako 2700 EUR mesačne, s ďalšími 50 eurami na závislú osobu. Dôchodcovia dostanú aj paušálnu sumu vo výške pol mesačného dôchodku.⁵²

Portugalsko znížilo DPH na elektrickú energiu z 13 % na 6 %, a tiež pozastavilo zvyšovanie uhlíkovej dane, čím sa zníži cena benzínu pre spotrebiteľov až o 16 EUR na nádrž s objemom 50 l.

Ďalšie opatrenia zahŕňajú: vypínanie vnútorného a vonkajšieho osvetlenia na verejných priestranstvách, v nákupných centrách a obchodoch od určitých hodín, keď sú zatvorené; obmedzenie dekoratívneho osvetlenia počas sviatkov a po polnoci; obmedzenia pre vnútornú klimatizáciu a vykurovanie

Okrem iného boli prijaté opatrenia v rámci riadenia ľudských zdrojov, ktoré umožňujú znížiť spotrebu energie, konkrétne využívania práce z domu.

3.20 Rakúsko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Úver vo výške 2 miliárd EUR viedenskej dodávateľskej spoločnosti „Wien Energie“.

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.
- Jednorazové dotácie najviac zasiahnutým skupinám.
- Rodinný bonus.

Firmy:

- Zastropovanie cien energií.
- Dotácie pre najviac zasiahnuté podniky.
- Dotácie na energiu.
- Podpora poľnohospodárov.
- Nezdaniteľná inflačná prémie pre zamestnancov postihnutých podnikov, žiadne dane z ich mzdy a tiež zavedenie bonusov.

Rakúska vláda schválila 14. júna balík⁵³ opatrení na pomoc s infláciou. Balík je vo výške 28 miliárd EUR, ktorý sa má zaviesť do roku 2026 (4 miliardy EUR pochádzajú zo štátneho rozpočtu a zvyšných 24 miliárd EUR založených na vyšších príjmoch z DPH a zvýšenej spotrebe). Platby vo výške 300 EUR sa budú vyplácať najviac zasiahnutým skupinám s nízkymi príjmami a nízkymi dôchodkami, ako aj príspevky obzvlášť energeticky náročným

⁵² Portugalsko. Dostupné na: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc23/comunicacao/noticia?i=governo-aprova-programa-de-2400-milhoes-para-apoiar-rendimentos-das-familias>

⁵³ Podporný balík Rakúsko. Dostupné na: <https://www.derstandard.at/story/2000132914634/1-7-milliarden-entlastungspaket-fuer-steigende-energiepreise-fixiert>

podnikom. Vláda zaviedla tiež klimatický bonus, bonus 500 EUR pre dospelých a 250 EUR pre deti, a zvýšia sa aj daňové odpočty pre strednú triedu. Zamestnanecké bonusy budú oslobodené od dane až do výšky 3 000 EUR. Od septembra 2022 do septembra 2023 sa spolková vláda Dolného Rakúska dohodla na zastropovaní cien vo výške 0,11 EUR/kWh.⁵⁴ Odpočet pokryje 80 percent priemernej spotreby domácností a bude stáť približne 250 miliónov EUR.

Rakúska vláda schválila v auguste tretí balík pomoci zameraný na zvýšenie životných nákladov v dôsledku rastúcich cien energií a následných inflačných účinkov. Balík zahŕňa dotácie na energiu, reguláciu cien elektrickej energie a protiinflačné opatrenia.

Rakúskej verejnosti vláda poskytla klimatický a inflačný bonus, každý s celkovým objemom 500 EUR. Toto opatrenie bude stáť ohromujúcich 2,8 miliardy EUR. Okrem toho bolo v rámci tejto dohody prisľúbených dôchodcom a samostatne zárobkovo činným poľnohospodárom až 500 EUR, čo stálo ďalších 520 miliónov EUR.

Na pomoc rodinám s nízkymi príjmami, balík zahŕňal možnosti jednorazovej platby stravy s preddavkom na rodinný bonus a dodatočnými sumami prídavkov na deti, ako aj kompenzačné príspevky zamerané na najzraniteľnejšie skupiny. Tieto programy predstavujú ďalších 835 miliónov EUR v časovom rámci 2022 – 2023.

Energetickým spoločnostiam boli v balíku poskytnuté dotácie na zníženie cien energie pre spotrebiteľov a opatrenia na kompenzáciu cien elektrickej energie. Týmto spoločnostiam bola tiež prisľúbená nezdaniteľná inflačná prémie pre zamestnancov, ktorá zaručuje, že sa zo mzdy nebudú odvádzať žiadne dane. Tieto opatrenia budú stáť 1,28 miliardy EUR. Celkovo sa má 5,4 z krátkodobého balíka vo výške 6,6 miliardy EUR vynaložiť na pomoc rakúskym spotrebiteľom s energetickou krízou. Pre získanie dotácie a podpory musia spoločnosti splniť požiadavky na úsporu energie.

V auguste rakúska vláda⁵⁵ poskytla úver vo výške 2 miliárd EUR viedenskej dodávateľskej spoločnosti „Wien Energie“. Táto dodávateľská spoločnosť sama nevytvára dostatok energie na zásobovanie svojich komponentov elektrinou a zapája sa do obchodných činností na trhu s energiou. Vzhľadom na nestálosť na trhoch s energiou sa spoločnosť Wien Energie snaží dodávať elektrickú energiu pre celú Viedeň a znáša obrovské náklady.

3.21 Rumunsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.

Firmy:

- Zastropovanie cien energií.
- Podpora všetkých spoločností vo forme priamych grantov.

⁵⁴ Odpočet cien – Rakúsko. Dostupné na: <https://www.thelocal.at/20220720/cost-of-living-first-austrian-state-imposes-cap-on-electricity-prices/>

⁵⁵ Rakúsko – úver spoločnostiam. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-electricity-austria-idAFL1N3070M4>

Od vydania mimoriadneho nariadenia vlády č. 119/2022 týkajúceho sa **cenového stropu na ceny elektrickej energie**, je **stanovený limit 255 kWh mesačne**, na ktorý sa tento cenový strop vzťahuje. Cieľovou skupinou sú domácnosti s priemernou mesačnou spotrebou nižšou ako 300 kWh za rok 2021, čo pokrýva približne 80 % rumunských domácností.⁵⁶

Domácnosti sú motivované znížiť svoju spotrebu, a teda znížiť dopyt tým, že ich spotreba bude pod hranicou 255 kWh, pretože všetka energia nad touto hranicou sa platí za trhovú cenu alebo za zmluvnú cenu, podľa toho, ktorá je nižšia (táto cena je však stále vyššia ako zastropovaná cena).

V prípade **zemného plynu** je **zastropovaná cena vo výške 0,063 EUR/kWh** bez limitu spotreby. Hoci táto cena sama o sebe nepredstavuje opatrenie na zníženie dopytu, stále je najmenej o 50 % vyššia ako priemerné ceny platené v zimnom období 2021/2022.

Očakáva sa, že dopyt sa zníži prostredníctvom zníženej spotreby domácností, ktoré sa snažia obmedziť náklady na energiu vzhľadom na celkový nárast životných nákladov vo všetkých oblastiach.

Pre domácnosti s priemernou mesačnou spotrebou najviac 100 kWh v roku 2021, je **nastavený cenový strop 0,14 EUR/kWh** vrátane DPH. **Pre domácnosti s priemernou mesačnou spotrebou od 100,01 kWh do 300 kWh** v roku 2021 je **nastavený cenový strop 0,16 EUR/kWh** vrátane DPH za predpokladu, že mesačná spotreba je nižšia ako 255 kWh.

V septembri rumunská vláda oznámila, že zachová **zastropovanie pre ceny energie** do konca augusta 2023.

Európska komisia **schválila rumunský program vo výške 4 miliárd EUR** (približne 19,7 miliardy RON) na podporu spoločností vo všetkých odvetviach v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu. Schválená štátna pomoc je na podporu spoločností všetkých veľkostí a odvetví v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu.

Pokiaľ ide o obmedzené sumy pomoci vo forme priamych grantov, pomoc nepresiahne 62 000 EUR a 75 000 EUR na spoločnosť pôsobiacu v odvetviach poľnohospodárstva, rybolovu a akvakultúry a 500 000 EUR na spoločnosť pôsobiacu vo všetkých ostatných sektoroch. Podpora sa poskytne najneskôr do 31. decembra 2022.⁵⁷

Cenový strop 0,20 EUR/kWh vrátane DPH na 85 % priemernej mesačnej spotreby v roku 2021 sa garantuje pre spoločnosti, ktoré sú podľa zákona definované ako **malé a stredné podniky**, ako aj pre podnikateľské subjekty pôsobiace v **potravinárskom priemysle**. Toto opatrenie podporuje zníženie spotreby, keďže energia nad touto hranicou sa platí za plnú trhovú alebo zmluvnú cenu.

⁵⁶ Rumunsko – cenový strop. Dostupné na: https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=1548&an_cls=2022

⁵⁷ Rumunský program. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_4904

3.22 Slovinsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.
- Regulovanie cien pohonných hmôt.
- Znížená sadzba dane na energie.
- Priama podpora.

Firmy:

- Zastropovanie cien energií.
- Priama jednorazová podpora.
- Podpora poľnohospodárov.

Vláda vyčlenila približne 70 miliónov EUR na **pomoc pre najviac postihnuté hospodárske odvetvia (najmä poľnohospodárstvo)**. Od 21. júna sú **ceny motorových palív na čerpacích staniaciach mimo diaľnic regulované**.⁵⁸

V septembri vláda **zastropovala ceny elektriny a plynu na jeden rok** pre domácnosti a malých podnikateľov, a v prípade plynu aj pre iné skupiny chránených odberateľov (nemocnice, zdravotnícke zariadenia, domovy pre seniorov,...).⁵⁹

Do mája 2023 sa na **dodávky elektriny, zemného plynu, palivového dreva a diaľkového vykurovania** uplatňuje **znížená sadzba DPH vo výške 9,5 %**.

Ďalšie opatrenia zahŕňajú **41 miliónov EUR na priamu pomoc najchudobnejším domácnostiam** a **40 miliónov EUR vo forme dotácií na pomoc podnikom s vysokými účtami za energiu**.⁶⁰

3.23 Španielsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.
- Zníženie DPH na elektrickú energiu.
- Zastropovanie výšky nájomného.
- Stimuly pre verejnú dopravu.
- Priame dotácie pre nízkopříjmové skupiny.

⁵⁸ Slovinsko – opatrenia. Dostupné na: <https://www.primorske.si/slovenija/vlada-najranljivejsim-namenja-energetski-solidarno>

⁵⁹ Slovinsko – zastropovanie cien energií. Dostupné na: <https://www.gov.si/en/news/2022-07-14-8th-government-session/>

⁶⁰ Slovensko zníženie DPH na energie. Dostupné na: <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/slovenia-to-reduce-vat-on-energy/>

Firmy:

- Zastropovanie cien energií.

Verejné budovy:

- Obmedzenie klimatizácie a vykurovania na nižšiu teplotu.
- Vypínanie vonkajšieho a vnútorného osvetlenia budov.

Španielsko nie je ani zďaleka tak závislé od ruského plynu ako niektoré štáty EÚ – Rusko krajine tento rok poskytlo 10 % plynu.

Európska komisia 8. júna schválila pre Španielsko dotáciu vo výške 6,3 miliardy EUR na zníženie veľkoobchodných cien elektrickej energie do konca mája 2023. Počas prvých šiestich mesiacov uplatňovania opatrenia bol stanovený **cenový strop pre plyn na 40 EUR/MWh**. Od siedmeho mesiaca sa cenový strop zvýši o 5 EUR mesačne, čo bude mať za následok, že cenový strop pre plyn bude v **dvanástom mesiaci predstavovať 70 EUR/MWh**.

Opatrenie sa bude financovať z časti takzvaného „príjmu z preťaženia“ (t. j. príjmu získaného španielskym prevádzkovateľom prenosovej sústavy v dôsledku cezhraničného obchodu s elektrickou energiou medzi Francúzskom a Španielskom) a z poplatku uloženého španielskym a portugalským kupujúcim, ktorí majú prospech z tohto opatrenia. Podpora bude mať formu platby, ktorá funguje ako priamy grant výrobcem elektrickej energie zameraný na financovanie časti ich nákladov na palivo, rovnako ako v Portugalsku.

Dňa 25. júna vláda znížila DPH na elektrickú energiu z 10 % na 5 % a predĺžila **zastropovanie výšky nájomného**, a poskytla **dotácie na palivo** (zľava 20 centov na liter) a **schválila stimuly pre verejnú dopravu** (50 % zníženie všetkých mesačných a viaccestných lístkov) do konca roka.⁶¹

Ďalšími opatreniami sú **dotácia vo výške 200 EUR pre nízkopříjmové skupiny a zvýšenie dôchodkov o 15 %**.

Dňa 29. júla vláda predložila *vyhlášku o úspore energie*⁶², ktorá okrem iného núti obchody, obchodné domy, kiná, hotely alebo verejné budovy, aby **obmedzili používanie klimatizácie na 27 °C v lete a kúrenie na 19 °C v zime**, a udržiavali dvere zatvorené. Okrem toho je nariadené od 22:00 **vypnúť osvetlenie výkladov a zvýšiť frekvenciu kontroly kotlov**, aby sa zistila neefektívnosť.

Kontroly energetickej efektívnosti vo vyššie uvedených budovách sa budú musieť vykonať aj vtedy, ak posledná z nich pochádza z obdobia pred 1. januárom 2021. Okrem toho mnohé služby **verejnej dopravy ponúknu bezplatné alebo zľavnené ceny**.

Vláda **zniži od októbra do konca roka DPH za plyn z 21 % na 5 %**, aby pomohla domácnostiam pri platení účtov za energie. Vláda zaviedla sériu opatrení na úsporu energie, ktorých cieľom je znížiť **spotrebu plynu o 7 – 8 %**.

⁶¹ Španielsko – zníženie DPH. Dostupné na:

https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2022/20220625_council-extr.aspx

⁶² Španielsko – vyhláška. Dostupné na: <https://elpais.com/economia/2022-08-01/luz-verde-al-plan-de-ahorro-energetico-escaparates-apagados-por-la-noche-y-aire-acondicionado-por-encima-de-los-27-grads.html>

3.24 Švédsko

Zhrnutie opatrení:

Domácnosti, firmy

- Zastropovanie cien energií.
- Priama podpora domácností.
- Zníženie dane z nafty.
- Cestovné odpočty podľa vzdialenosti medzi prácou a miestom, kde zamestnanec býva.

Od júla do decembra 2022 sa dočasne zvýšil aj **príspevok na bývanie pre rodiny s deťmi**. Príplatok na dieťa sa bude rovnať 25 % predbežného príspevku na bývanie a bude predstavovať maximálne 128 EUR mesačne. Celkové náklady sa odhadujú na 48 miliónov EUR.

Dňa 3. septembra vláda v reakcii na pozastavenie vývozu plynu z Ruska do Švédska oznámila, že poskytne 23,4 mld. EUR **vo forme úverových záruk**.⁶³

Nové **opatrenia**⁶⁴ platné od 1. januára 2023 obsahujú krátkodobé a tiež dlhodobé nástroje na riešenie rastúcich cien palív a elektriny:

Krátkodobé opatrenia:

- **Daň z pohonných hmôt z nafty a benzínu** sa od júna do októbra 2022 **dočasne zníži** na najnižšiu úroveň povolenú nariadeniami EÚ. To znamená, že cena benzínu a nafty na pumpe bude o niečo viac ako 1,30 SEK za liter okrem zníženia dane o 0,50 SEK, ktoré sa zavedie v máji. Vláda navrhuje, aby sa návrh uplatňoval od 1. júna do 31. októbra. Celkové náklady na toto opatrenie sa odhadujú na 3,7 miliardy SEK.
- Zavedie sa nová **kompensačná platba nákladov na palivo pre súkromné osoby**. Kompensačná platba je určená pre súkromné osoby, ktoré vlastnia auto. Podpora bude predstavovať 1 000 SEK na majiteľa automobilu. Ľudia, ktorí vlastnia auto a žijú v obciach nachádzajúcich sa v oblastiach podpory regionálnej politiky 1, 2 a 3, dostanú dodatočnú kompenzačnú platbu vo výške 500 SEK. Z väčšej časti to platí pre riedko osídlené a vidiecke oblasti, kde sú precestované vzdialenosti veľké. Základným predpokladom je, že kompenzačná platba sa vypláca automaticky. Celkové náklady na toto opatrenie sa odhadujú na 4 miliardy SEK.

⁶³ Švédsko – nové opatrenia. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-04/sweden-to-give-utilities-23-billion-in-credit-guarantees?leadSource=uverify%20wall>

⁶⁴ Švédsko – odpočty. Dostupné na: <https://www.government.se/press-releases/2022/03/government-presents-package-of-measures-to-address-rising-fuel-and-electricity-prices-as-a-result-of-the-invasion-of-ukraine/>

- Na rozpočtové prostriedky na **klimatický bonus sa vyčlenia dodatočné finančné prostriedky**. S cieľom pokračovať v podpore prechodu na ekologické vozidlá, znížiť závislosť od fosílnych palív a uspokojiť rýchlo rastúci predaj automobilov s klimatickými bonusmi (predovšetkým elektrických) sa rozpočtové prostriedky na klimatický bonus zvýšia o 3,9 miliardy SEK. Preto osoba, ktorá si kúpi elektromobil, bude naďalej dostávať finančnú podporu vo výške 70 000 SEK.
- **Kompenzačná platba za náklady na elektrickú energiu** sa v južnom a strednom Švédsku predĺži o ďalší mesiac. Kompenzačná platba sa rozšíri o nižšie úrovne platieb za mesiac marec v oblastiach cien elektrickej energie 3 a 4 v južnom a strednom Švédsku, kde sa ceny zvýšili najviac. Náhrada sa poskytne domácnostiam, ktorých spotreba elektrickej energie je od 400 kWh do 2 000 kWh mesačne. Dolná hranica sa zníži v porovnaní s predchádzajúcou kompenzačnou platbou tak, aby zahŕňala domácnosti s nižšou spotrebou elektrickej energie. Kompenzačná platba bude od 100 do 1 000 SEK a bude zahŕňať približne 2 milióny domácností. Celkové náklady na toto opatrenie sa odhadujú na 900 miliónov SEK.
- **Príspevok na bývanie pre rodiny s deťmi** sa od júla do decembra 2022 dočasne zvýši. Najmä s cieľom chrániť domácnosti vo finančných ťažkostiach pred dramatickým zvýšením cien sa zavedie dočasný prídavok na dieťa pre rodiny s deťmi, ktoré poberajú alebo neskôr v tomto roku budú oprávnené poberať príspevok na bývanie. Príplatok na dieťa sa bude rovnať 25 percentám predbežného príspevku na bývanie a bude predstavovať maximálne 1 325 SEK mesačne. Celkové náklady sa odhadujú na 500 miliónov SEK.

Dlhodobé opatrenia:

- **Nové a zjednodušené cestovné odpočty**. Súčasné cestovné odpočty budú nahradené znížením dane výlučne na základe vzdialenosti medzi domovom a pracoviskom. Ani druh dopravy, ani cestovné náklady nebudú mať žiadny vplyv na zníženie cestovného. Odhaduje sa, že zníženie dane bude môcť využiť o 260 000 ľudí viac v porovnaní so súčasnými cestovnými odpočtami. Je to súčasť návrhu, ktorý vláda predloží rade pre právne predpisy na posúdenie koncom tohto týždňa. Cieľom je, aby nové pravidlá nadobudli účinnosť 1. januára 2023.
- **Povinnosť zníženia cien pohonných látok**. Ceny na rok 2023 budú zmrazené na úrovni roku 2022. Vláda rozošle návrh na konzultáciu s cieľom, aby nadobudol účinnosť 1. januára 2023. Vláda má tiež v úmysle predložiť švédskej energetickej agentúre úlohu opätovne preskúmať, či by sa od roku 2024 mali upraviť úrovne zníženia cien pre naftu a benzín. Správa o tejto úlohe bude predložená do 15. septembra 2022.
- **Indexácia HDP nafty a benzínu bude pozastavená**. Ročná indexácia sadzieb dane z nafty a benzínu bola pozastavená v rokoch 2021 a 2022. Navrhuje sa, aby to platilo aj v roku 2023. Vláda rozošle návrh na konzultáciu s cieľom, aby nadobudol účinnosť 1. januára 2023. Náklady na toto opatrenie sa na rok 2023 odhadujú na 900 miliónov SEK.

3.25 Taliansko

Zhrnutie opatrení:

Zabezpečenie dodávok energie:

- Zdanenie energetických firiem.

Domácnosti:

- Zastropovanie cien energií.
- Nulové poplatky za elektrickú energiu.
- Znížená daň na plyn.
- Priama podpora nízkopríjmových domácností.
- Investičná podpora na zavádzanie OZE.
- Zníženie spotrebnej dane z palív.

Firmy:

- Zastropovanie cien energií.
- Daňové úľavy pre energeticky náročné spoločnosti.
- Daňové úľavy pre automobilový priemysel.
- Daňové úľavy pre podniky.

Verejné budovy

- Zníženie teploty vykurovania, klimatizácia na 25 °C.
- Zníženie sadzby dane pre štátnych zamestnancov.
- Investičné podpory na renovácie budov.

Taliansko je jednou z najzraniteľnejších krajín Európy, lebo až 40 % dodávok plynu dováža z Ruska. Priemyselné združenia varujú, že bez zásahu vlády hrozí zavretie až 120 000 firiem v najbližších deviatich mesiacoch.

Senát 21. apríla 2022 schválil dodatočné výdavky vo výške 8 miliárd EUR, z ktorých 5,5 miliardy EUR je určených na boj proti rastúcim cenám energie a zvyšok na pomoc najviac postihnutým výrobným odvetviam hospodárstva.⁶⁵

Systémové **poplatky za účty za elektrinu boli počas leta udržiavané na nule a DPH bude stanovená na 5 % účtov za plyn.**

Rozšíril sa aj sociálny **bonus za elektrinu a plyn pre všetky domácnosti s nízkymi príjmami** (ktorých kategória sa predtým rozšírila). Navrhli sa aj **daňové úľavy pre energeticky náročné spoločnosti** a pre **automobilový priemysel** sa aktivoval fond vo výške 800 miliónov EUR. Prijali sa aj **opatrenia na podporu zavádzania obnoviteľných zdrojov energie** (najmä fotovoltaiických a veterných). Klimatizácia počas letného obdobia zostať nad 25 °C.

⁶⁵ Taliansko – balík opatrení https://www.corriere.it/economia/consumi/22_aprile_21/bollette-via-libera-sostegni-55-miliardi-contro-caru-energia-452551a4-c190-11ec-b24b-141a4aa112a9.shtml

Vláda schválila v máji balík opatrení v hodnote 14 miliárd EUR na **pomoc rodinám a podnikom**, ale aj na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a zariadení na spätné splynovanie. Hlavným opatrením balíka je **jednorazový bonus vo výške 200 EUR** pre **28 miliónov pracovníkov a dôchodcov** (s príjmom nižším ako 35 000 EUR). Vyhláška potom zahŕňa **zníženie sadzby dane pre štátnych zamestnancov** o 0,8 percentuálneho bodu, **fond vo výške 200 miliónov EUR pre podniky obchodujúce s Ruskom, Ukrajinou a Bieloruskom**.⁶⁶

Fond vo výške 600 miliónov EUR bol takisto navrhnutý na **pomoc veľkým mestám** pri plnení cieľov *Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti*, bonus (110 % daňový úver na **zlepšenie energetickej účinnosti budov**) a **sociálny bonus na výdavky na energiu** (pokiaľ ide o rodiny s príjmom nižším ako 12 000 EUR).

Predĺžilo sa aj **zníženie spotrebnej dane z palív**: zľava v **hodnote 30 centov za liter** na benzín a naftu sa rozšírila na metánové automobily, ktorých spotrebná daň sa dostane na nulu a DPH sa zníži z 22 % na 5 %. Pre spoločnosti sa daňový úver na nákup plynu a elektriny zvyšuje na 25%. Daňový úver vo výške 10 % je zameraný na **energeticky náročné firmy** na zemný plyn nakúpený v prvom štvrťroku 2022.

Opatrenia sa budú financovať najmä zvýšením neočakávaného **zdanenia energetických firiem z 10 na 25 %**.

Do konca júna 2022 vláda schválila **novú vyhlášku obsahujúcu opatrenia v hodnote 3 miliardy EUR** na zníženie zvýšenia účtov za energie. Väčšina finančných prostriedkov bude potrebná na rozšírenie predtým prijatých opatrení (napríklad vyrovnanie distribučných poplatkov pre domácnosti s nízkymi príjmami alebo zníženie DPH na 5 % v prípade účtov za plyn). V novej časti balíka sa stanovuje, že úrad pre reguláciu energetických sietí a životného prostredia zachová nezmenené všeobecné systémové poplatky pre zemný plyn. Opatrenie si vyžaduje pokrytie vo výške 292 miliónov EUR, ku ktorému sa musí pripočítať ďalších 240 miliónov EUR pre spotrebiteľov do 5 000 metrov kubických ročne. Vyhláška tiež upravuje sociálny bonus za elektrinu a plyn naviazaný na ISEE (ukazovateľ ekonomickej situácie rodiny), pričom je určený pre nízkopříjmové rodiny. Počíta sa s tým, aby zostali náklady dotovaných rodín v porovnaní s predchádzajúcim štvrťrokom nezmenené. Napokon sa nariaďuje urýchlenie skladovania zemného plynu.⁶⁷

Vláda schválila **2 % zvýšenie dôchodkov** pre dôchodcov s príjmom nižším alebo rovnajúcim sa 35 000 EUR. Podobne aj **zamestnanci** s príjmom nižším ako 35 000 EUR ročne budú mať do konca roka 2022 **daňovú úľavu vo výške 1,2 percentuálneho bodu** zo svojich miezd.

⁶⁶ Taliansko – nový balík opatrení. Dostupné na: <https://www.corriere.it/economia/aziende/cards/bonus-sociale-retroattivo-taglio-accise-fino-all-8-luglio-200-euro-redditi-bassi-cosa-c-decreto-aiuti/superbonus-110percento-le-villette-valido-fino-30-settembre.shtml>

⁶⁷ Taliansko – vyhláška. Dostupné na: <https://www.corriere.it/economia/consumi/22-giugno-30-bollette-nuove-misure-contro-carro-energia-3-miliardi-euro-fino-settembre-64f3765c-f87f-11ec-945e-5641b5c99a2d.shtml>

V septembri vláda rozhodla o **zvýšenom daňovom úvere pre podniky**. Podnikom sa poskytuje daňový úver vo výške 30 % výdavkov vynaložených na nákup elektriny a vo výške 40 % na nákup zemného plynu.⁶⁸

Nový septembrový balík⁶⁹ predpokladá jednorazový bonus vo výške 150 EUR pre tých, ktorí majú príjem nižší ako 20 000 EUR brutto ročne, vrátane dôchodcov, zamestnaných, samostatne zárobkovo činných osôb a sezónnych pracovníkov (ide o 22 miliónov ľudí). Návrh zahŕňa aj nové príspevok na **60-eurový dopravný bonus na nákup lístkov MHD**.⁷⁰

Krajina momentálne pracuje na núdzovom pláne, podľa ktorého by mali **domácnosti znížiť svoje vykurovanie o 2 °C**, verejné osvetlenie by sa malo znížiť o 40 %, úrady skrátiť úradné hodiny, obchody budú zatvorené najneskôr o 19:00 hod. a reštaurácie najneskôr o 23:00 hod.

Taliansko 27. septembra 2021 schválilo krátkodobé opatrenia v hodnote 3 mld. EUR s cieľom kompenzovať očakávaný rast maloobchodných cien energie do konca roka 2021. Finančné prostriedky sú rozdelené na 2 miliardy EUR na odstránenie všeobecných systémových poplatkov v odvetví elektrickej energie a 480 miliónov EUR na zníženie všeobecných poplatkov za plyn. Systémové poplatky na účtoch za elektrinu sa vykompenzujú sumou 700 miliónov EUR z výnosov z aukcií CO₂ a 1,3 miliardy EUR z Národného fondu energetických a environmentálnych služieb.

Bol vypracovaný *Národný plán* na zníženie spotreby zemného plynu, ktorý počíta s teplotou vykurovania na 19 °C (s toleranciou +/-2 °C)

⁶⁸ Taliansko. Dostupné na: <https://tg24.sky.it/economia/2022/09/13/decreto-aiuti-bis-2022#06>

⁶⁹ Taliansko – balík opatrení. Dostupné na: https://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2022/09/16/governo-conferenza-stampa-di-draghi-sul-decreto-aiuti-ter.-io-disponibile-a-un-secondo-mandato-no_e7a78104-9ec2-43b4-a3d1-e35e20f49570.html

⁷⁰ Taliansko – opatrenia. Dostupné na: https://www.corriere.it/economia/finanza/22_settembre_16/bonus-150-euro-novembre-dipendenti-pensionati-autonomi-chi-ne-ha-diritto-35e7bf38-35bc-11ed-a61e-565e99394797.shtml

4 Zhrnutie jednotlivých opatrení

Ceny energií začali rásť v druhej polovici roku 2021. Už vtedy vlády jednotlivých štátov začali prijímať opatrenia na zmiernenie rastu cien energií pre konečných spotrebiteľov. Materiál porovnáva opatrenia, ktoré zaviedli štáty **od mája 2022 na podporu pre domácnosti, firmy a tiež pre verejný sektor s cieľom zvládnuť vysoký nárast cien energií.**

Na základe získaných informácií sa nám podarilo porovnať opatrenia, ktoré boli popri Slovensku zavedené v **25 európskych štátoch.**

Štáty sa usilujú pomôcť svojim obyvateľom rôznymi prostriedkami, **priamo** (pomocou jednorazových platieb) aj **plošne** zavádzaním rôznych podpôr, znižovaním poplatkov spoločnostiam, znižovaním daní a zavádzaním bonusov. Chcú docieľať, aby konečná cena, ktorú budú znášať spotrebiteľia, bola čo najnižšia. Konečnú cenu energie pre spotrebiteľa sa štáty snažia znížiť odpustením poplatkov, znížením daní, grantmi pre súkromné spoločnosti a tiež pre domácnosti.

Na financovanie využívajú vlády rôzne prostriedky, zväčša ide o financie poskytnuté zo štátnych rozpočtov, ale tiež z rôznych fondov či prostredníctvom **zdanenia neprímeraných ziskov energetických spoločností.**

Veľká časť štátov využila možnosť zníženia cien pomocou zníženia **rôznych poplatkov za zelenú energiu alebo distribučné poplatky**, toto opatrenie sa zameriava na všetkých spotrebiteľov. **Zníženie daní** tiež predstavuje plošné opatrenie. Dočasné zníženie daní však môže po jeho skončení skokovo navýšiť cenu.

Efektívnejším nástrojom je **cielená sociálna podpora**. Riešením môže byť aj jednorazová plošná podpora prostredníctvom poukážok či kupónov, ktorá cieľi na vybrané príjmové skupiny obyvateľov. Táto podpora je adresná, zacielená na najpostihnutejších občanov a vedie k zmierneniu sociálnych rozdielov.

Ako príklad uvádzame **niektoré opatrenia**, ktoré štáty zaviedli do svojich politík:

- *Belgicko, Bulharsko, Francúzsko* znížili **spotrebné dane z benzínu** a tiež z cien elektriny a plynu.
- *Belgicko* **znížilo DPH na investície** do solárnych panelov, solárnych ohrievačov vody a tepelných čerpadel.
- *Česko bude* od októbra do decembra 2023 v **plnej výške platiť príplatok za obnoviteľné zdroje energie**, *Fínsko* podporuje investície do **technológií vodíka a batérií**.
- *Grécko* zaviedlo **trojstupňový systém dotácií** s vyššími dotáciami pre nižšie úrovne spotreby a dodatočnými zľavami na **odmenu za úsporu energie**. Rovnako postupovalo aj *Rumunsko*, ktoré zaviedlo pre domácnosti s priemernou mesačnou spotrebou najviac 100 kWh nastavený cenový strop 0,14 EUR/kWh, vrátane DPH; pre domácnosti s vyššou spotrebou, hoci je v limite úspor, je cenový strop vyšší.

- *Poľsko* zaviedlo garantované ceny elektrickej energie pre všetky domácnosti so spotrebou do 2000 kWh ročne, ale limit spotreby navýši pre domácnosti so zdravotne postihnutou osobou (2600 kWh ročne) alebo s aspoň tromi deťmi (3000 kWh ročne).
- *Chorvátsko* zaviedlo **zníženie cien potravín o 30 %**.
- *Írsko* podporuje **bezplatné modernizácie domácností** s nízkymi príjmami ohrozenými energetickou chudobou. Zavedie aj **zvýhodnený úverový systém** na modernizáciu bývania, investície do energetických modernizácií v domácnostiach (vrátane fotovoltiky), modernizácie domov na energetickú triedu B2, a tiež bezplatné vylepšenia domov občanov, ktorí trpia energetickou chudobou alebo sa k nej blížia.
- Krajiny bojujú aj s cenami za nájomné – *Francúzsko, Luxembursko, Nemecko, Španielsko* – zavádzajú **zákaz zvyšovania nájomného**.
- V *Rakúsku* zaviedli **nezdaniteľnú inflačnú prémieu pre zamestnancov postihnutých podnikov**, žiadne dane z ich mzdy a tiež zavedenie bonusov.
- *Švédsko* uplatňuje tzv. „**cestovné odpočty**“ podľa vzdialenosti medzi prácou a miestom, kde zamestnanec býva.
- V *Dánsku* si na zastropovanie cien energií **vláda vzala úver vo výške 6,05 mld. EUR**.
- Vo *Francúzsku*, v prípade, **ak firmy nedodržia zníženie spotreby o 10 %**, dostanú energie na prídel; *Maďarsko* v auguste 2022 **zrušilo stropy pre ceny plynu a elektriny pre domácnosti s vysokou spotrebou**.
- *Nemecko* poskytuje **zvýhodnený úver pre spoločnosti skladujúce plyn** a uvažuje tiež o znárodnení spoločnosti Uniper a tiež iných spoločností dovážajúcich plyn z Ruska.

Podporu na zvládnutie prudkého nárastu cien energií, ktorú štáty použili na ochranu svojich obyvateľov, môžeme rozdeliť kategórií:

➤ **Priama podpora domácnostiam**

(*Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Chorvátsko, Dánsko, Holandsko, Francúzsko, Grécko, Írsko, Luxembursko, Nórsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko*).

➤ **Zásah vlád voči dodávateľom**

(*Belgicko, Holandsko, Nemecko, Španielsko, Taliansko*).

➤ **Zníženie daní a poplatkov**

(*Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Chorvátsko, Estónsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko a Španielsko*).

➤ **Regulovanie cien energií**

(elektriny a zemného plynu), zastropovanie cien energií (*Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Chorvátsko, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Lotyšsko, Maďarsko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Malta, Portugalsko, Rumunsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko*).

➤ **Opatrenia na zabezpečenie dostatočného množstva energie**

Mechanizmy:

- Maximálne využitie elektrickej energie vnútroštátnej výroby.
- Zodpovedné využívanie energie (*všetky krajiny*).
- Predĺženie životnosti jadrovej elektrárne (*Belgicko, Česká republika, Maďarsko, Nemecko*).
- Obnovenie výroby elektrickej energie pomocou uhoľných elektrární (*Nemecko, Poľsko*).
- Uzatvorenie zmlúv s nákladnými loďami so skvapalneným plynom (*Bulharsko*).
- Obmedzenie vývozu ruských ropných produktov (*Bulharsko, Lotyšsko, Maďarsko*).
- [ČEZ](#) – zmluva o úvere s Ministerstvom financií ČR (*Česká republika*).
- Výnimočný stav, 7-bodový plán energetickej bezpečnosti (*Maďarsko*).
- Zvýšenie domácej produkcie zemného plynu a hnedého uhlia (*Maďarsko*).
- Zrýchlená výstavba elektrární z obnoviteľných zdrojov energie (*Poľsko*).
- Úver vo výške 2 miliardy EUR viedenskej dodávateľskej spoločnosti „Wien Energie“ (*Rakúsko*).
- Investičná podpora na nákup a inštalácie tepelných čerpadiel a fotovoltických systémov a zateplenie budov.

➤ **Regulácia cien pohonných hmôt**

(*Belgicko, Bulharsko, Luxembursko, Portugalsko, Slovinsko, Švédsko, Taliansko*).

Mechanizmy zníženia ceny:

- Zníženie daní z cien elektriny, zemného plynu, benzínu a nafty.
- Pozastavenie dane z výroby energie.
- Cenové bonusy na ceny benzínu a nafty.
- Poukazy na čerpanie nafty (*Portugalsko*).
- Zastropovanie cien.
- Zníženie povinnosti zmiešavať viac biopalív (*Česká republika, Fínsko*).
- Zrušenie cestných daní.

Opatrenia aplikované v skúmaných krajinách od roku 2021 sme rozdelili na tri skupiny: podpora pre domácnosti (tabuľka č. 1), podpory pre firmy (tabuľka č. 2) a opatrenia pre verejný sektor (tabuľka č. 3):

➤ **Forma podpory pre domácnosti:**

- Zníženie spotreby energie.
- Priama podpora pomocou príspevku (jednorazového).
- Zastropovanie cien energie.
- Informačná kampaň.
- Zníženie DPH na energiu na 9 %.
- Zvýšenie minimálnej mzdy o 10 %.
- Regulácia cien potravín – 30 %.
- Investičná podpora, bezplatná modernizácia domácností.
- Podpora sociálne znevýhodnených obyvateľov pomocou grantov na obnovu budov (*Írsko* uviedlo, že sociálne slabšie skupiny budú mať bezplatnú modernizáciu budov).
- Zníženie DPH.
- Sociálna tarifa – zľavenie ceny elektriny a zemného plynu (špeciálne zvýhodnenie pre sociálne znevýhodnených obyvateľov).

- Oslobodenie od poplatkov.
- Zmrazenie nájomného.
- Zákaz vykurovania súkromných bazénov.

➤ **Forma podpory pre firmy:**

- Zníženie spotreby energie.
- Zľava z poplatkov, zrušenie výrobných poplatkov.
- Priama jednorazová podpora.
- Odškodnenie podnikov.
- Investičné dotácie.
- Systém záruk zameraný na uľahčenie bankových úverov.
- Záruka na 0 % úrokovej sadzby.
- Granty pre poľnohospodárov.
- Bonus na dochádzanie do zamestnania.
- Zvýhodnené tarify.
- Podpora podnikov s veľkou spotrebou energie.
- Podpora pre dopravcov.
- Daňové úľavy pre energeticky náročné spoločnosti.

➤ **Opatrenia pre verejný sektor:**

- Zníženie spotreby energie.
- Bonus na dochádzanie do zamestnania.
- Modernizácia budov.
- Kompenzácie pre nemocnice, školy, škôlky, verejným poskytovateľom sociálnych služieb.
- Podpora pre obce a mestá.
- Podpora štátnych zamestnancov.
- Práca z domu.
- Povinný energetický audit.
- *Využívanie LED osvetlenia*

1. Podpora domácností

Tabuľka č. 1: Opatrenia na zmiernenie rastúcich cien energie – domácnosti

	Domácnosti
Belgicko	<ul style="list-style-type: none">• Informačná kampaň.• Odloženie splátky.• Sociálne dávky pre zraniteľné skupiny.• Energetická obnova budov.• Energetický certifikát pri predaji nehnuteľnosti.• Zastropovanie cien energie.
Bulharsko	<ul style="list-style-type: none">• Zastropovanie cien energie.
Cyprus	<ul style="list-style-type: none">• Informačná kampaň.• Nízkopříjmový spotrebiteľ – 0 navýšenie cien energií.• Zníženie spotreby elektrickej energie o minimálne 10 %.• Investičné dotácie, obnova budov.• Energetická obnova budov.• Zastropovanie cien energie.

Porovnávací analýza: Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií
vo vybraných štátoch (platné od mája 2022)

Česká republika	<ul style="list-style-type: none"> • Informačná príručka. • Štát bude platiť príplatok za obnoviteľné zdroje energie. • Jednorazové dotácie na účty za elektrinu. • Zastropovanie cien energie.
Chorvátsko	<ul style="list-style-type: none"> • Regulácia cien potravín – 30 %. • Jednorazové platby. • Zastropovanie cien energie.
Dánsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zastropovanie cien energie.
Estónsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zľavnená cena energií pre nízkopríjmové skupiny. • Zníženie sieťových poplatkov. • Jednorazová dotácia pre nízkopríjmové skupiny. • Zastropovanie cien energie.
Fínsko	<ul style="list-style-type: none"> • Informačné kampane. • Investičné dotácie.
Francúzsko	<ul style="list-style-type: none"> • Investičná podpora. • Dotácia na ceny benzínu. • Obmedzenie zvyšovania nájomného. • Dotačná podpora vykurovania rozdelená podľa využívaných zdrojov na kúrenie. • Zníženie spotreby energie o 10 %. • Zastropovanie cien energie.
Grécko	<ul style="list-style-type: none"> • Trojstupňový systém dotácií na účty za elektrinu – vyššími dotáciami pre nižšie úrovne spotreby. • Jednorazová dotácia pre nízkopríjmové skupiny. • Investície do obnovy budov pre nízkopríjmové skupiny. • Zastropovanie cien energie.
Holandsko	<ul style="list-style-type: none"> • Jednorazová podpora . • Zníženie DPH na energiu na 9 %. • Zvýšenie minimálnej mzdy o 10 %. • Zastropovanie cien energie.
Írsko	<ul style="list-style-type: none"> • Informačná kampaň. • Investičná podpora, bezplatná modernizácia domácností s nízkym príjmom. • Investičná podpora pre domácnosti dosiahnutá úspora energetická trieda B2. • Jednorazová podpora. • Zastropovanie cien energie.
Luxembursko	<ul style="list-style-type: none"> • Informačná kampaň (webová stránka). • Investičné dotácie. • Zmrazenie nájomného. • Zníženie cien palív. • Jednorazová podpora pre nízkopríjmové skupiny. • Zastropovanie cien energie.
Lotyšsko	<ul style="list-style-type: none"> • Kompenzáciu nákladov na vykurovanie a elektrinu. • Zastropovanie cien energie.
Maďarsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zastropovanie cien energie.
Nemecko	<ul style="list-style-type: none"> • Informačné kampane. • Jednorazový príspevok. • Zákaz vykurovania súkromne využívaných bazénov. • Povinnosť vykonať testy vykurovacích systémov. • Zníženie daní. • Dotovanie dopravy. • Prenajímatelia sú povinní poskytnúť informácie aktuálnej spotrebe energie. • Zákaz vykurovania súkromne využívaných bazénov plynom alebo elektrickou energiou.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zaviedla povinnosť vykonať testy vykurovacích systémov a zaviesť opatrenia na zvýšenie ich účinnosti. • Zastropovanie cien energie.
Nórsko	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora pre študentov a nízkopriímových skupín. • Podpora udržateľného bývania. • Zastropovanie cien energie.
Poľsko	<ul style="list-style-type: none"> • Investičná podpora na nákup a inštalácie tepelných čerpadiel a fotovoltických systémov. • Investičná podpora na zateplenie budov. • Dotácie na uhlie. • Jednorazové dotácie. • Zastropovanie cien energie.
Portugalsko	<ul style="list-style-type: none"> • Jednorazové dotácie. • Zníženie DPH na elektrickú energiu. • Zníženie cien pohonných hmôt (pozastavenie uhlíkovej dane). • Zastropovanie cien energie.
Rakúsko	<ul style="list-style-type: none"> • Jednorazové dotácie najviac zasiahnutým skupinám. • Rodinný bonus. • Zastropovanie cien energie.
Rumunsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zastropovanie cien energie.
Slovinsko	<ul style="list-style-type: none"> • Regulovanie cien pohonných hmôt. • Znížená sadzba dane na energiu. • Priama podpora. • Zastropovanie cien energie.
Španielsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie DPH na elektrickú energiu. • Zastropovanie výšky nájomného. • Stimuly pre verejnú dopravu. • Priame dotácie pre nízkopriímové skupiny. • Zastropovanie cien energie.
Švédsko	<ul style="list-style-type: none"> • Priama podpora domácností. • Zníženie dane z nafty. • Cestovné odpočty podľa vzdialenosti medzi prácou a miestom, kde zamestnanec býva. • Zastropovanie cien energie.
Taliansko	<ul style="list-style-type: none"> • Nulové poplatky za elektrickú energiu. • Znížená daň na plyn. • Priama podpora nízkopriímových domácností. • Investičná podpora na zavádzanie OZE. • Zníženie spotrebnej dane z palív. • Zastropovanie cien energie.

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií.

2. Podpora firiem

Tabuľka č. 2: Opatrenia na zmiernenie rastúcich cien energií – *firmy*

	Firmy
Belgicko	<ul style="list-style-type: none"> • Dočasný krízový rámec. • Zníženej DPH na investície do solárnych panelov, solárnych ohrievačov vody a tepelných čerpadiel.
Bulharsko	<ul style="list-style-type: none"> • Program kompenzácie podnikov z cien elektriny.
Cyprus	<ul style="list-style-type: none"> • Priame dotácie na podporu využívania OZE.

Česká republika	<ul style="list-style-type: none"> Podpora firiem vyrovnáť sa s nárastom energií.
Chorvátsko	<ul style="list-style-type: none"> Jednorazové platby pre poľnohospodárov.
Dánsko	
Estónsko	<ul style="list-style-type: none"> Povinný energetický audit.
Fínsko	<ul style="list-style-type: none"> Investičné dotácie. Zvýhodnené úvery.
Francúzsko	<ul style="list-style-type: none"> Zníženie spotreby energie o 10 %.
Grécko	<ul style="list-style-type: none"> Dvojstupňový systém dotácií s vyššími dotáciami pre nižšie spotreby energie.
Holandsko	
Írsko	<ul style="list-style-type: none"> Rozdielna tarifa počas špičky a mimo špičky.
Luxembursko	<ul style="list-style-type: none"> Systém záruk zameraný na uľahčenie bankových úverov. Podpora dopravcov a poľnohospodárov. Opatrenia na ochranu podnikov.
Lotyšsko	<ul style="list-style-type: none"> Kompenzáciu nákladov na vykurovanie a elektrinu. Podpora pre energeticky náročné spoločnosti.
Maďarsko	<ul style="list-style-type: none"> Podpora poľnohospodárstva, rybolovu a iných spoločností
Nemecko	<ul style="list-style-type: none"> Podpora pre energetické a obchodne náročné spoločnosti. Záchraný balík pre spoločnosť Uniper. Výhodné úvery.
Nórsko	<ul style="list-style-type: none"> Podpora poľnohospodárstva. Podpora neziskového sektora.
Poľsko	<ul style="list-style-type: none"> Rovnaké ako domácnosti.
Portugalsko	<ul style="list-style-type: none"> Rovnaké ako domácnosti.
Rakúsko	<ul style="list-style-type: none"> Dotácie pre najviac zasiahnuté podniky. Dotácie na energiu. Podpora poľnohospodárov. Nezdaniteľná inflačná prémie pre zamestnancov postihnutých podnikov, žiadne dane z ich mzdy a tiež zavedenie bonusov.
Rumunsko	<ul style="list-style-type: none"> Podpora všetkých spoločnostiam vo forme priamych grantov.
Slovinsko	<ul style="list-style-type: none"> Priama jednorazová podpora. Podpora poľnohospodárov.
Španielsko	
Švédsko	
Taliansko	<ul style="list-style-type: none"> Daňové úľavy pre energeticky náročné spoločnosti. Daňové úľavy pre automobilový priemysel. Daňové úľavy pre podniky.

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií.

3. Opatrenia pre verejný sektor

Tabuľka č. 3: Opatrenia na zmiernenie rastúcich cien energie – verejný sektor

	Verejné budovy
Belgicko	<ul style="list-style-type: none"> Vládne budovy znížia svoju spotrebu energie a po 19.00 h. zhasnú svetlá.
Bulharsko	<ul style="list-style-type: none"> Zníženie spotreby energie. Opravy materských škôl.
Cyprus	<ul style="list-style-type: none"> Zníženie spotreby energie o 10 %. Informačná kampaň.

Porovnávací analýza: Opatrenia na zmiernenie vplyvu rastúcich cien energií
vo vybraných štátoch (platné od mája 2022)

Česká republika	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie najnižšej prípustnej teploty na pracoviskách, v školách.
Chorvátsko	<ul style="list-style-type: none"> • Vykurovanie miestností na maximálne 21 °C a chladenie na 25 °C. • Využívanie LED osvetlenia.
Dánsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie.
Estónsko	<ul style="list-style-type: none"> • Povinný energetický audit.
Fínsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie využívania energií. • Vykurovanie miestností na maximálne 20 °C • Obmedzenie využívania elektrickej energie v čase najväčšej spotreby.
Francúzsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie o 10 %.
Grécko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie. • Zníženie verejného osvetlenia. • Digitálna platforma na monitorovanie spotreby elektrickej energie.
Holandsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie. • Informačná kampaň.
Írsko	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizácia budov. • Vykurovanie na 19 °C
Litva	<ul style="list-style-type: none"> • Práca z domu. • Zníženie teploty na 17 °C, počas dní keď nie sú zamestnanci v práci.
Luxembursko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie. • Vláda vypracovala opatrenia na zníženie energie vo verejných budovách. • Zníženie teploty vo verejných budovách na 20 °C.
Lotyšsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie. • Zníženie teploty vo verejných budovách na 19 °C.
Maďarsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie.
Nemecko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie teploty vo verejných budovách na 19 °C. • Prevádzka osvetlených alebo svetelných reklamných zariadení je zakázaná od 22.00 do 4:00 hod.
Nórsko	<ul style="list-style-type: none"> • Grantový program pre obce.
Poľsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie o 10 %. • Možný presun finančných prostriedkov na nákup energií.
Portugalsko	<ul style="list-style-type: none"> • Vypínanie vnútorného a vonkajšieho osvetlenia na verejných priestranstvách. • Využívanie práce z domu.
Rakúsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie.
Rumunsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie. • Cenový strop na elektrinu vo výške 0.20 EUR/kWh do výšky 85 % priemernej mesačnej spotreby v roku 2021 pre verejné inštitúcie s výnimkou nemocníc, škôl, škôlok a sociálnych služieb
Slovinsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie .
Španielsko	<ul style="list-style-type: none"> • Obmedzenie klimatizácie a vykurovanie na nižšiu teplotu. • Vypínanie vonkajšieho a vnútorného osvetlenia budov.
Švédsko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie spotreby energie.
Taliansko	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie teploty vykurovania 19 °C, klimatizácia na 25 °C. • Zníženie sadzby dane pre štátnych zamestnancov. • Investičné podpory do renovácie budov.

Zdroj: Vypracovala autorka na základe citovaných zdrojov informácií.

5 Použité zdroje

1. Vnútroštátne politiky na ochranu spotrebiteľov pred rastúcimi cenami energií | Bruegel. Dostupné na: <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>
2. Európska komisia. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6225.
3. Data collection on energy saving. Emailová komunikácia – september 2022, Permanent Representative to the European Parliament, Dominika Sabová.
4. Aktuality. Dostupné na: <https://www.aktuality.sk/clanok/66sh5dm/slovenske-elektrarne-budu-do-roku-2024-dodavat-domacnostiam-elektrinu-za-sucasnu-cenu/>
5. Europoslanci vítajú návrh využiť nevyčerpané eurofondy. Dostupné na: <https://www.teraz.sk/najnovsie/europoslanci-vitaju-navrh-vyuzit-ne/668305-clanok.html>
6. Novela zákona o štátnom rozpočte. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8963>; <https://www.aktuality.sk/clanok/PE0b6wm/parlament-schvalil-novelu-zakonu-o-statnom-rozpocte-na-rok-2022/>
7. Energetické opatrenia – Belgicko. Dostupné na: <https://www.lecho.be/entreprises/energie/le-gouvernement-avance-un-plan-hiver-pour-l-energie/10402074.html>
8. Belgicko – opatrenie. Dostupné na: <https://www.brusselstimes.com/256199/winter-plan-aims-to-help-belgium-brace-for-energy-supply-disruptions>
9. Bulharsko – opatrenia. Dostupné na: <https://www.marica.bg/balgariq/vlast/kiril-petkov-tavan-ot-250-leva-za-toka-v-pomosht-na-biznesa-ostava-i-otstapkata-za-gorivata-video>
10. Cyprus – opatrenia. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/cyprus-energy-bills-idUKL8N2Z94FF>
11. Česká republika – opatrenia. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3510515-vlada-na-energetickou-pomoc-lidem-a-firmam-vyhradi-66-miliard>
12. Česká republika – obchod s elektrinou. Dostupné na: <https://www.cez.cz/en/media/press-releases/state-to-temporarily-help-cez-to-finance-electricity-and-gas-trade-before-winter-160730>
13. Dánsko. Dostupné na: <https://www.alinget.dk/forsyning/artikel/regeringen-vil-ruste-danskerne-til-en-kold-og-dyr-vinter-med-vidtgaende-forslag>
14. Estónsko. Dostupné na: <https://arileht.delfi.ee/artikkel/94859291/madala-sissetulekuga-isikuile-huvitatakse-elektri-hinnatous-tagasiulatuvalt-koigile-tarbijatele-langetatakse-vorgutasusid>
15. Fínsko – opatrenia. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-04/finland-to-stabilize-power-market-with-10-billion-program>
16. Francúzsko – obmedzenia nárastu cien energií. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/france-energie-edf-idFRKBN2IO12C>
17. Regulačné opatrenia – Francúzsko. Dostupné na: <https://www.ecologie.gouv.fr/agnes-pannier-runacher-annonce-des-mesures-durgence-acceler-er-developpement-production-denergies>
18. Balík pomoci – Francúzsko. Dostupné na: <https://www.gouvernement.fr/les-priorites/pouvoir-d-achat#fr-sidemenu-link-bd033aa9-c2b1-4c1c-bf03-116fcded4ffc>
19. Grécko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/europe-tries-soften-blow-surg-ing-power-gas-prices-2021-09-22/>
20. Grécko. Dostupné na: <https://www.ethnos.gr/Economy/article/190214/neametraoiepidothseissenoikokyriaepixeirhse-iskaibiomhxaniesgiahlektrikoreymakaifysikoaerio>
21. Grécko. Dostupné na: <https://www.ekathimerini.com/economy/1167842/protection-from-energy-hikes/>

22. Grécko. Dostupné na: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/energie-so-gehen-europaeische-laender-gegen-hohe-energiepreise-vor-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-220425-99-31784>
23. Holandsko. Dostupné na: <https://www.euronews.com/next/2022/09/19/netherlands-energy-government>
24. Írsko. Dostupné na: <https://www.independent.ie/business/irish/price-caps-on-the-table-as-irish-energy-prices-far-exceed-eu-average-40969591.html>.
25. Írsko. Dostupné na: <https://www.gov.ie/ga/preasraitis/58f78-858-million-in-budget-2022-to-support-the-transition-to-a-climate-neutral-circular-and-connected-economy-and-society/>
26. Írsko- schéma podpory. Dostupné na: <https://www.gov.ie/en/press-release/9d850-100-payment-to-all-domestic-electricity-accounts-approved-by-cabinet/>
27. Luxembursko. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/rgc/2021/11/19/a828/jo>
28. Luxembursko. Dostupné na: <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2022/04-avril/27-backes-psc/lu-programme-de-stabilite-et-de-croissance-2022.pdf>
29. Luxembursko. Dostupné na: https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiqués/2022/03-mars/31-tripartite-accord.html
30. Lotyšsko – opatrenia. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/id/331700-par-pasakumiem-naftas-produktu-drosibas-rezervju-nodrosinasanai>
31. Lotyšsko – kompenzácia cien elektriny. Dostupné na: <https://zinas.tv3.lv/latvija/valdiba-akcepte-atbalstus-elektroenerģijas-cenu-kompensacijai/>
32. Lotyšsko – dotácie na elektrinu. Dostupné na: <https://zinas.tv3.lv/latvija/valdiba-akcepte-atbalstus-elektroenerģijas-cenu-kompensacijai/>
33. Maďarsko. Dostupné na: <https://english.news.cn/20220714/08b442374e8c4b4caf14c4e3f942f34f/c.html>
34. Maďarsko – zruší cenové stropy pri vysokej spotrebe. Dostupné na: <https://www.reuters.com/business/energy/hungary-scrap-energy-price-caps-high-usage-households-2022-07-21/>
35. Európske komisia. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_22_5263
36. Nemecko – nový program. Dostupné na: <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Pressemitteilungen/2022/06/20220619-habeck-wir-starken-die-vorsorge-weiter.html>
37. Nemecko. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-22/germany-bails-out-uniper-in-fallout-from-russian-gas-squeeze>
38. Nemecko – úľavy od inflácie. Dostupné na: <https://newsingermany.com/coalition-adopts-comprehensive-relief-package-2/>
39. Nemecko – jednorazový paušál. Dostupné na: <https://newsingermany.com/coalition-adopts-comprehensive-relief-package-2/>
40. Nemecko – pôžičky pre firmy. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-13/germany-plans-loan-guarantees-for-energy-firms-worth-68-billion>
41. Nemecko – znárodnenie. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-08-17/uniper-posts-12-billion-euro-loss-as-a-glimpse-into-crisis>
42. Nemecko kontrola nad ruským plynom. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-16/germany-takes-control-over-rosneft-s-three-german-oil-refineries>
43. Nórsko. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/norway-further-raise-household-electricity-subsidy-2022-01-10/>

44. Poľsko – Putinov štít. Dostupné na: <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1112787%2Ctarcza-antyinflacyjna-przedluzona-premier-walka-z-putinem-ma-swoje-koszty>
45. Poľsko – dotácie na uhlie. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/commodities/poland-subsidise-coal-households-shortages-hit-2022-06-14/>
46. Poľsko – jednorazová platba. Dostupné na: <https://www.reuters.com/markets/europe/poland-give-households-one-off-payment-offset-rising-coal-prices-2022-07-19/>
47. Poľsko – garantované ceny energie. Dostupné na: <https://www.reuters.com/world/europe/poland-freeze-electricity-prices-households-2022-09-13/>
48. Európska komisia. Dostupné na: <https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2022/06/08/Press-release-State-aid-Commission-approves-Spanish-and-Portuguese-measure-to-lower-electricity-prices-amid-energy-crisis24.pdf>
49. Portugalsko – jednorazová podpora. Dostupné na: <https://eco.sapo.pt/2022/06/23/ajuda-familiar-de-60-euros-sera-paga-em-julho-a-quem-tenha-tarifa-social-de-energia-os-outros-recebem-em-agosto/>
50. Portugalsko. Dostupné na: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc23/comunicacao/noticia?i=governo-aprova-programa-de-2400-milhoes-para-apoiar-rendimentos-das-familias>
51. Podporný balík Rakúsko. Dostupné na: <https://www.derstandard.at/story/2000132914634/1-7-milliarden-entlastungspaket-fuer-steigende-energiepreise-fixiert>
52. Odpočet cien – Rakúsko. Dostupné na: <https://www.thelocal.at/20220720/cost-of-living-first-austrian-state-imposes-cap-on-electricity-prices/>
53. Rakúsko – úver spoločnostiam. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-electricity-austria-idAFL1N3070M4>
54. Rumunsko – cenový strop. Dostupné na: https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=1548&an_cls=2022
55. Rumunský program. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_4904
56. Slovinsko – opatrenia. Dostupné na: <https://www.primorske.si/slovenija/vlada-najranljivejsim-namenja-energetski-solidarno>
57. Slovinsko – zastropovanie cien energií. Dostupné na: <https://www.gov.si/en/news/2022-07-14-8th-government-session/>
58. Slovensko zníženie DPH na energie. Dostupné na: <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/slovenia-to-reduce-vat-on-energy/>
59. Španielsko – zníženie DPH. Dostupné na: https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/councilministers/Paginas/2022/20220625_council-extr.aspx
60. Španielsko – vyhláška. Dostupné na: <https://elpais.com/economia/2022-08-01/luz-verde-al-plan-de-ahorro-energetico-escaparares-apagados-por-la-noche-y-aire-acondicionado-por-encima-de-los-27-grados.html>
61. Švédsko – odpočty. Dostupné na: <https://www.government.se/press-releases/2022/03/government-presents-package-of-measures-to-address-rising-fuel-and-electricity-prices-as-a-result-of-the-invasion-of-ukraine/>
62. Švédsko – nové opatrenia. Dostupné na: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-04/sweden-to-give-utilities-23-billion-in-credit-guarantees?leadSource=uverify%20wall>
63. Taliansko – balík opatrení https://www.corriere.it/economia/consumi/22_aprile_21/bollette-via-libera-sostegni-55-miliardi-contro-carro-energia-452551a4-c190-11ec-b24b-141a4aa112a9.shtml

64. Taliansko – nový balík opatrení. Dostupné na:
<https://www.corriere.it/economia/aziende/cards/bonus-sociale-retroattivo-taglio-accise-fino-all-8-luglio-200-euro-redditi-bassi-cosa-c-decreto-aiuti/superbonus-110percento-le-villette-valido-fino-30-settembre.shtml>
65. Taliansko – vyhláška. Dostupné na:
https://www.corriere.it/economia/consumi/22_giugno_30/bollette-nuove-misure-contro-carro-energia-3-miliardi-euro-fino-settembre-64f3765c-f87f-11ec-945e-5641b5c99a2d.shtml
66. Taliansko. Dostupné na: <https://tg24.sky.it/economia/2022/09/13/decreto-aiuti-bis-2022#06>
67. Taliansko – balík opatrení. Dostupné na:
https://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2022/09/16/governo-conferenza-stampa-di-draghi-sul-decreto-aiuti-ter.-io-disponibile-a-un-secondo-mandato-no_e7a78104-9ec2-43b4-a3d1-e35e20f49570.html
68. Taliansko – opatrenia. Dostupné na:
https://www.corriere.it/economia/finanza/22_settembre_16/bonus-150-euro-novembre-dipendenti-pensionati-autonomi-chi-ne-ha-diritto-35e7bf38-35bc-11ed-a61e-565e99394797.shtml